

ЗАКОН

О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ

("Сл. гласник РС", бр. 41/2018)

ГЛАВА I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом уређују се дјелатност средњег образовања и васпитања (у даљем тексту: средње образовање) као дио јединственог система образовања Републике Српске (у даљем тексту: Република) оснивање и престанак рада средње школе (у даљем тексту: школа), статус ученика, наставника, стручних сарадника и осталих радника, руковођење и управљање школом, вредновање квалитета образовно-васпитног рада, развијање наставних планова и програма, финансирање и надзор над радом школа, признавање свједочанстава, те евиденције и јавне исправе, стицање квалификација, ванредно образовање и друга питања у вези са средњим образовањем.

Члан 2

- (1) Средње образовање је дјелатност од општег друштвеног интереса.
- (2) Дјелатност средњег образовања обухвата различите врсте и облике образовања којим се након завршене основне школе стичу различите компетенције потребне за рад у струци и за даље образовање појединца.
- (3) Дјелатност средњег образовања обављају школе као јавне и приватне установе.
- (4) Средње образовање доступно је свима под једнаким условима, у складу са овим законом и способностима појединца.
- (5) Средње образовање није обавезно.

Члан 3

Страни држављани и лица без држављанства имају право на стицање средњег образовања у складу са овим законом и конвенцијама и споразумима који су закључени са другим земљама или међународним организацијама.

Члан 4

Поједини изрази који се користе у овом закону имају сљедеће значење:

- 1) образовање је процес стицања знања, вјештина и компетенција, формирања погледа на свијет и психофизичког развоја,
- 2) васпитање је процес формирања личности са свим физичким, интелектуалним, моралним, естетским и радним квалитетима,
- 3) настава је сложен, плански организован и вођен процес у коме ученици усвајају знања, стичу вјештине и навике, психофизички се развијају и васпитавају,

- 4) наставним планом и програмом прописује се списак наставних предмета, њихов редослијед по разредима, седмични и годишњи број часова по предметима, разредима и укупно, и њиме се одређују и конкретизују обим, структура, дубина и редослијед садржаја наставних предмета, односно подручја заступљених у наставном плану и дају сажета дидактичко-методичка упутства за њихову обраду,
- 5) модул је логички заокружена цјелина функционално и тематски повезаних програмских садржаја и облика рада, која садржи исходе учења и критеријуме за њихово испитивање и оцјењивање, обухватајући један или више предмета, а дио је програма за стицање квалификације; с тим у вези модуларна настава има за циљ развијање ученичких компетенција за цјеложивотно учење,
- 6) исходи учења описују шта ученик треба да зна, разумије и може обављати на основу завршеног процеса учења, дефинисаног кроз знање, вјештине и компетенције,
- 7) компетенције представљају динамичну комбинацију знања, вјештина, способности, ставова и вриједности,
- 8) кључне компетенције су преносиви мултифункционални системи знања, вјештина, способности, ставова и вриједности, који су потребни свим појединцима за њихово лично остварење и развој, укључивање у друштво и запошљавање (језичко-комуникационе компетенције на матерњем језику, језичко-комуникационе компетенције на страном језику, математичка писменост, информатичка писменост, компетенције у науци и технологији, учење како се учи, самоиницијативност и предузетничке компетенције, креативно-продуктивне, физичко-здравствене и интерперсоналне компетенције, културна освијештеност и културолошко изражавање),
- 9) вјештине представљају способност примјене знања и кориштења принципа "знати како" да се изврши одређени задатак и да се ријешу проблем; у контексту Европског квалификационог оквира вјештине се дефинишу као когнитивне (укључују кориштење логичког, интуитивног и креативног размишљања), практичне (укључујући физичку спретност и кориштење метода, материјала, справа и инструмената) и социјалне вјештине (вјештине комуницирања и сарадње, емоционална интелигенција и друге),
- 10) инклузивно образовање подразумијева право на једнаке могућности током образовања за сва лица, посебно право дјеце са сметњама у развоју и надарене дјеце на максимални развој њиховог потенцијала, подршком која укључује флексибилан програм, адекватно припремљене наставнике и стручну подршку којој је циљ развијање кључних компетенција, толеранције, прихватање различитости и социјална инклузија,
- 11) индивидуални образовни програм је програм за конкретног ученика, креиран на основу наставног плана и програма по којем се ученик школује, а прилагођен његовим индивидуалним способностима и потребама,
- 12) прилагођени наставни план и програм је акт којим се утврђује наставни план и програм за ученике са сметњама у развоју, а који садржи: наставне предмете, њихов редослијед по разредима, седмични и годишњи број часова по предметима, разредима и укупно,

- 13) образовно-васпитни картон ученика садржи основне податке о ученику, податке о процесу напредовања у васпитању, образовању и социјализацији,
- 14) формативно оцјењивање је редовно провјеравање постигнућа и праћење владања ученика током савладавања школског програма, које садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, се евидентира у образовно-васпитни картон ученика,
- 15) сумативно оцјењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске цјелине или за класификациони период из предмета и владања, које је по правилу бројчано и уноси се у дневник, те у образовно-васпитни картон ученика,
- 16) мрежа школа је број, структура и просторни распоред постојећих школа које обављају дјелатност средњег образовања и васпитања на подручју Републике Српске, са свим њиховим подручним одјељењима,
- 17) еквивалент подразумијева звања стечена према прописима из области високог образовања која су важила до 2006. године,
- 18) стручни тим школе чине наставници школе, стручни сарадници и по потреби, стручно лице из друге установе које може допринијети раду стручног тима,
- 19) надарен ученик је ученик који се истиче врло високим степеном општег интелектуалног развоја, односно који има свеукупну натпросјечну способност која омогућава брже, лакше и боље рјешавање сложених проблема, што ученика у односу на друге чини напреднијим,
- 20) талентован ученик је ученик који има натпросјечно развијену специфичну способност која омогућава брзо и лако стицање неке вјештине, као и високо постигнуће успјеха у одређеном пољу,
- 21) класификација занимања за средње стручно образовање и обуку је акт којим се утврђују струке, дужина образовања, ниво и облик образовања и врста школе. Класификација се, према потреби, структурира у складу са кретањима на тржишту рада и усаглашава са европском праксом и европским класификацијским оквиром за цјеложивотно учење,
- 22) квалификацијски оквир у Републици је инструмент класификовања квалификација којим се примјењује Европски квалификацијски оквир на цјелокупни систем образовања у Републици, а служи за повезивање квалификација стечених завршетком одређеног нивоа образовања с квалификацијама у другим европским земљама,
- 23) дуални систем образовања подразумијева наизмјенично учење код послодаваца и у школи,
- 24) стандарди осигурања квалитета у образовању и обуци садрже стандарде који ће бити кориштени у интерним и екстерним евалуацијама школа путем праћења индикатора стандарда.

Члан 5

Циљеви средњег образовања су:

- 1) подршка и усмјеравање ученика при избору будућег занимања, у складу са потребама тржишта рада,

- 2) стицање средњег образовања у складу са могућностима, интересима и потребама ученика,
- 3) развијање свијести о потреби цјеловитог приступа образовању,
- 4) стицање примјенљивих знања, развијање и јачање способности, компетенција и вјештина,
- 5) развијање кључних компетенција код ученика,
- 6) развијање интереса за теоретска знања, као и за њихову практичну примјенљивост,
- 7) обезбјеђивање услова за развој и промоцију традиционалних заната,
- 8) подстицање свеукупног потенцијала и мотивације ученика за развијање критичког мишљења и отворености за нова знања,
- 9) изградња властитих стандарда образовања који ће бити усклађени са стандардима образовања у земљама Европске уније,
- 10) да стручно образовање и обука буду усклађени са нивоима стручног образовања земаља Европске уније,
- 11) стицање интернационално упоредивих нивоа знања,
- 12) припрема за наставак школовања на високошколским установама,
- 13) оспособљавање ученика за цјеложивотно учење,
- 14) развијање свијести о значају потребе заштите и очувања природе и животне средине,
- 15) разумијевање и његовање система друштвених и моралних вриједности који је заснован на друштву толеранције,
- 16) развијање културе комуникације, конструктивног рјешавања проблема и дјеловања у тиму,
- 17) развијање поштовања различитости о питању пола, способности, расног, националног, вјерског и социјалног статуса и развијање и његовање прага толеранције на различитост,
- 18) његовање и развијање потреба за културом и очувањем културног и духовног наслеђа, уз поштовање културног идентитета, језика и традиције,
- 19) поштовање права и разумијевање властитих обавеза које проистичу из права и разумијевања себе као личности која живи у друштву које се континуирано мијења,
- 20) поштовање права дјете, људских и грађанских права и основних слобода, те развијање способности за живот у демократски уређеном друштву.

Члан 6

Република и јединице локалне самоуправе су заједно са школом одговорне за обезбјеђење школског простора, опреме и пратеће инфраструктуре за несметан приступ и учешће ученика у образовно-васпитном процесу.

Члан 7

(1) У средњем образовању промовише се и развија стално партнерство школе, родитеља, старатеља или усвојилаца (у даљем тексту: родитељ) и средине у којој

живе у свим питањима од значаја за остваривање функције школе и интереса и потреба ученика.

(2) Школа, родитељи, ученици, републички органи управе и јединице локалне самоуправе промовишу и спроводе програме заједничког и организованог дјеловања и сарадње у борби против злостављања и злоупотребе дјеце и младих, трговине људима, борби против дроге, алкохолизма, пушења и других токсикоманија, малољетничке делинквенције, вршњачког насиља, те свих других појава које угрожавају здравље и живот ученика.

(3) Ради спровођења превентивних мјера за унапређивање и заштиту здравља ученика од штетног дјеловања алкохола и алкохолних пића, школа треба на видно мјесто да постави обавјештење да ученицима није дозвољена продаја и конзумирање алкохола и алкохолних пића у школи и школском дворишту.

(4) Школа је дужна да обезбиједи ефикасне механизме заштите против насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације и било које врсте узнемиравања у складу са Протоколом о поступању у случају насиља, злостављања или занемаривања дјеце.

(5) Протокол о поступању у случају насиља, злостављања или занемаривања дјеце потписују министар просвјете и културе (у даљем тексту: министар), министар здравља и социјалне заштите, министар унутрашњих послова и министар породице, омладине и спорта.

(6) У средњем образовању и васпитању забрањене су све врсте насиља, злостављања и занемаривања, као и све активности којима се угрожавају, дискриминишу или издвајају ученици, односно група ученика, по било којем основу, у складу са важећим законима и међународним конвенцијама.

(7) Школа је дужна да спроводи мјере и пропише начин, поступак и смјернице заштите и безбједности ученика током боравка у школи, као и свих активности које организује школа, у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе, те да пропише периодичну процјену ризика од опасности у школском објекту, у сарадњи са надлежним органима из одређене области.

(8) Ученици имају право на заштиту и безбједност у школској згради, на прилазу школи и ван школског објекта и школског дворишта за вријеме остваривања образовно-васпитног рада или других активности које организује школа.

Члан 8

(1) Рад школе је јаван.

(2) У школи није дозвољено политичко организовање, дјеловање и кориштење школског простора у те сврхе у вријеме одржавања образовно-васпитних активности.

Члан 9

(1) Настава у средњем образовању и васпитању изводи се на службеним језицима конститутивних народа, уз кориштење оба писма ћирилице и латинице.

(2) У школама није дозвољена дискриминација запосленог при пријему, именовању, условима запослења, напредовању или у било којој одлуци у вези са

тим лицем, на основу тога што у школи, у усменом и писменом изражавању користи било који од језика конститутивних народа.

(3) У школама није дозвољена дискриминација ученика при упису, учешћу у активностима школе или у било којој одлуци у вези са тим учеником, на основу тога што у школи, у усменом и писменом изражавању користи било који од језика конститутивних народа.

(4) Језик и култура националних мањина у Републици поштоваће се и користити у школи у највећој могућој мјери, а у складу са Оквирном конвенцијом о заштити права националних мањина и законом којим се прописује заштита права припадника националних мањина.

(5) Језик и култура националних мањина изучавају се у оквиру факултативне наставе.

(6) У средњем образовању и васпитању штите се вјерске слободе, развија толеранција и култура дијалога.

Члан 10

(1) У наставним и другим активностима у школи се не могу користити или изучавати дидактички и други материјали увредљивог садржаја.

(2) Наставницима и осталим запосленим није дозвољено да дају изјаве које би се могле сматрати увредљивим за језик, културу и религију ученика који припадају било којој националној, етничкој или религијској групи.

Члан 11

Поједини изрази употребљени у овом закону за означавање женског или мушког рода подразумијевају оба пола.

ГЛАВА II

САВЈЕТОДАВНО ТИЈЕЛО У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Члан 12

(1) Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) оснива Савјет за развој предшколског, основног и средњег образовања и васпитања (у даљем тексту: Савјет) као посебно савјетодавно тијело.

(2) Средства за рад Савјета обезбјеђују се у буџету Републике.

(3) Административно-техничке послове за Савјет обавља Министарство просвјете и културе (у даљем тексту: Министарство).

(4) Рад и функционисање Савјета регулише се пословником о раду Савјета.

(5) Пословник из става 4. овог члана доноси Савјет натполовичном већином гласова од укупног броја чланова.

Члан 13

(1) Савјет има укупно 15 чланова који се именују из реда академика, универзитетских наставника и сарадника, наставника, учитеља, васпитача и стручних сарадника из области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања.

- (2) Структура чланова Савјета, по правилу, одражава национални састав конститутивних народа и осталих.
- (3) Приликом именовања чланова Савјета обезбјеђује се равноправна заступљеност полова, у складу са законом.
- (4) Чланове Савјета именује Влада из реда кандидата које предложи Министарство, а у складу са овим законом и прописима којима се регулише предшколско, основно и средње образовање и васпитање.
- (5) Мандат чланова Савјета траје четири године.
- (6) Исто лице може бити изабрано за члана Савјета највише два пута.
- (7) Савјет бира предсједника из реда својих чланова.
- (8) Најмање једном годишње Савјет, посредством Министарства, Влади подноси извјештај о раду и о стању у области образовања и васпитања.

Члан 14

Савјет, у оквиру својих надлежности, обавља сљедеће послове:

- 1) разматра програме образовања и васпитања и даје препоруке Влади и Министарству,
- 2) учествује у изради педагошких стандарда и норматива за област образовања и васпитања,
- 3) прати усаглашеност система образовања и васпитања са европским стандардима за образовање и васпитање,
- 4) предлаже правце развоја и унапређивања квалитета образовања и васпитања,
- 5) подржава активности Министарства, Републичког педагошког завода (у даљем тексту: РПЗ) и других институција од значаја за образовање и васпитање,
- 6) разматра резултате примјене образовно-васпитних програма и даје препоруке министру,
- 7) предлаже програме за стручно усавршавање образовно-васпитних радника,
- 8) развија технике за праћење и вредновање квалитета образовно-васпитног рада,
- 9) предлаже иновације у складу са савременом педагошком теоријом и праксом,
- 10) даје мишљење Влади и Министарству о потреби измјена прописа у области образовања и васпитања,
- 11) разматра и друга питања од значаја за образовање и васпитање.

ГЛАВА III

ОСНИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК РАДА ШКОЛЕ

Члан 15

- (1) Школа може бити основана као јавна или као приватна установа.
- (2) Влада, у име Републике, оснива јавну школу ради остваривања и обезбјеђивања права грађана на образовање и васпитање, у складу са овим законом и законом којим се уређује систем јавних служби.
- (3) Приватну школу може основати правно или физичко лице, под условима утврђеним овим законом.

Члан 16

(1) Материјални, кадровски и други услови за остваривање дјелатности и равномјеран развој средњег образовања и васпитања у одређеном периоду утврђују се педагошким стандардима и нормативима.

(2) Влада, на приједлог Министарства, доноси Уредбу о педагошким стандардима за средње образовање и васпитање и Уредбу о педагошким нормативима за средње образовање и васпитање.

Члан 17

(1) Јавна или приватна школа оснива се и почиње да ради ако:

1) постоји потреба школовања за одређеним смјеровима, струкама и занимањима,
2) су обезбијеђена средства за оснивање и рад школе, простор, опрема и наставна средства у складу са педагошким стандардима и нормативима за одговарајући смјер, струку и занимање,

3) је обезбијеђен потребан број наставника и стручних сарадника,

4) су обезбијеђени услови за обављање практичне наставе у средњим стручним и техничким школама,

5) је планирано извођење наставе у складу са важећим наставним планом и програмом,

6) има фискултурну салу и најмање једно игралиште на отвореном простору, у власништву или под закупом.

(2) Оснивач приватне школе приликом утврђивања испуњености услова плаћа таксу, у складу са законом којим се утврђују административне таксе.

Члан 18

(1) Иницијативу за оснивање школе чији је оснивач Република покреће јединица локалне самоуправе на чијем подручју се планира отварање школе и доставља је Министарству на разматрање и даље поступање најкасније до краја децембра текуће године за наредну школску годину.

(2) Иницијативу за оснивање школе чији је оснивач Република може покренути и Министарство.

(3) Уз иницијативу из става 1. овог члана прилаже се елаборат о оправданости оснивања школе.

(4) Елаборат о оправданости оснивања школе садржи:

1) доказ о оправданости оснивања, односно о постојању друштвене потребе оснивања школе на том подручју, имајући у виду постојећу мрежу школа,

2) детаљан опис и статус школе,

3) податке о начину испуњавања прописаних услова за рад школе,

4) доказ о обезбијеђености средстава за рад,

5) остале податке значајне за оснивање и рад школе.

Члан 19

- (1) Приватна школа се оснива на основу одлуке оснивача, у складу са овим законом.
- (2) Оснивач приватне школе не може бити физичко лице против кога се води кривични поступак, нити лице које је правоснажно осуђено на казну прописану законом којим се регулише област кривичног права, а које га чини недостојним за рад у школи.
- (3) Оснивач из става 1. овог члана доставља иницијативу за оснивање приватне школе Министарству на разматрање и даље поступање најкасније до краја децембра текуће године за наредну школску годину.
- (4) Уз иницијативу из става 3. овог члана прилаже се:
- 1) елаборат о оправданости оснивања школе, који садржи:
 1. доказ о оправданости оснивања, односно о постојању друштвене потребе оснивања школе на том подручју, имајући у виду постојећу мрежу школа,
 2. детаљан опис и статус школе,
 3. податке о начину испуњавања прописаних услова за рад школе,
 4. доказ о обезбијеђености средстава за рад за најмање четири наредне школске године,
 - 2) акт о оснивању,
 - 3) приједлог статута,
 - 4) одлуку о именовању лица овлаштеног за заступање,
 - 5) доказ о уплаћеној такси на име оснивања школе, у складу са законом којим се уређују административне таксе.
- (5) Министарство може затражити мишљење од министарства надлежног за област за коју се оснива приватна школа.
- (6) Министар рјешењем утврђује потребу за оснивање приватне школе.

Члан 20

- (1) Уколико је утврђена оправданост оснивања школе, министар рјешењем именује комисију која утврђује испуњеност услова за оснивање јавне или приватне школе.
- (2) Комисија из става 1. овог члана дужна је да сачини записник у којем провјерава испуњеност услова за оснивање школе.
- (3) На основу записника комисије из става 2. овог члана, министар доноси рјешење о испуњености услова за оснивање јавне или приватне школе.
- (4) Рјешење министра из става 3. овог члана је коначно и против њега није дозвољена жалба, али се може покренути судски поступак пред надлежним судом.

Члан 21

- (1) Уколико комисија из члана 20. став 1. овог закона утврди да нису испуњени услови из члана 18. став 4. овог закона и услови прописани уредбама из члана 16. став 2. овог закона одредиће рок у којем је оснивач дужан да отклони утврђене недостатке.
- (2) Министар доноси рјешење којим се одбија захтјев оснивача за оснивање школе, ако оснивач у року из става 1. овог члана не отклони утврђене недостатке.

(3) Рјешење из става 2. овог члана је коначно и против њега није дозвољена жалба, али се може покренути судски поступак пред надлежним судом.

Члан 22

(1) Министарство доставља Влади на разматрање и усвајање приједлог за оснивање јавне школе са елаборатом и рјешењем из члана 20. став 3. овог закона и мишљења из члана 19. став 5. овог закона.

(2) На основу приложене документације из става 1. овог члана, Влада доноси одлуку о оснивању јавне школе, најкасније до 31. јануара.

Члан 23

(1) На основу одлуке из члана 22. став 2. овог закона, министар доноси рјешење о одобрењу за почетак рада јавне школе.

(2) Школа се уписује у регистар код надлежног суда на основу рјешења из става 1. овог члана, чиме стиче својство правног лица.

(3) На основу рјешења из става 1. овог члана, рјешења из члана 20. став 3. овог закона и доказа о упису у регистар код надлежног суда, школа се уписује у Регистар средњих школа, који води Министарство.

(4) Министар доноси Правилник о садржају и начину вођења Регистра средњих школа.

(5) Списак школа које су добиле рјешење о одобрењу за почетак рада објављује се на крају текуће године на интернет страници Министарства.

Члан 24

(1) Школа може да врши статусне промјене, промјене назива или сједишта.

(2) Одлуку о називу и сједишту школе доноси оснивач, на приједлог школског одбора.

(3) Школа не може мијењати назив и сједиште док траје настава у школској години.

(4) Школе могу да сарађују и да се удружују у остваривању заједничких интереса, под условом да свака школа задржи свој правни субјективитет.

(5) Школа може да обавља дјелатност и ван сједишта, уз сагласност Министарства.

Члан 25

(1) Статут је основни општи акт школе којим се уређује организација, начин рада, управљање и руковођење школом, кућни ред и друга питања у складу са законом.

(2) Школски одбор доноси статут школе уз мишљење савјета ученика, савјета родитеља и запослених радника школе, а уз претходну сагласност Министарства.

Члан 26

(1) Школа може да обавља и другу дјелатност која је у функцији образовања и васпитања (у даљем тексту: проширена дјелатност), под условом да се ученици

ангажују у оквиру практичне наставе и да се овим радом не омета остваривање образовно-васпитног процеса.

(2) Проширена дјелатност школе може да буде давање услуга, производња, продаја и друга дјелатност којом се унапређује или доприноси квалитетнијем процесу образовања и васпитања.

(3) Школски одбор, уз сагласност Министарства, доноси одлуку о проширеној дјелатности, на основу које се врши упис у судски регистар.

(4) Одлука о проширеној дјелатности школе садржи план прихода који ће се остварити и план расхода за обављање те дјелатности, као и начин и план кориштења остварених средстава.

(5) Школа може основати ученичку задругу ради развијања ваннаставних активности и друштвено-корисног рада ученика.

(6) Рад ученичке задруге утврђује се статутом школе.

(7) Школа може, у складу са актом о организовању ученичке задруге, пружати услуге и продавати производе настале као резултат рада ученика у ученичкој задрузи.

(8) Средства остварена у обављању проширене дјелатности школе и радом ученичке задруге евидентирају се на Јединствени рачун трезора јединице локалне самоуправе којој одређена школа припада.

(9) Јединица локалне самоуправе дужна је да обезбиједи рачун посебних намјена са организационим кодом школе, те да школи осигура несметано располагање пуног износа уплаћених средстава која се налазе на овом рачуну.

(10) Средства остварена прометом производа и услуга ученичке задруге и средства остварена у обављању проширене дјелатности школе користе се за проширење материјалне основе рада ученичке задруге, екскурзије, исхрану ученика, унапређивање образовно-васпитног рада у школи и у друге сврхе, у складу са актима којима се уређује рад ученичке задруге.

(11) Средства из става 10. овог члана не могу се користити за измирење обавеза које су у надлежности јединице локалне самоуправе, у складу са чланом 158. став 3. овог закона.

Члан 27

(1) У средњем образовању може се спроводити програм огледа ради провјере вриједности нових образовних садржаја, облика, метода и организације рада, нових наставних средстава и опреме, с циљем унапређивања квалитета образовно-васпитног рада.

(2) Програмом огледа дефинишу се:

1) циљ огледа,

2) садржај, исходи учења, задаци, услови, мјесто и начин извођења и вријеме његовог остваривања,

3) просторни, кадровски и други услови,

4) финансијска средства потребна за реализацију програма,

5) начин стручног праћења и вријеме за подношење извјештаја о постигнутом резултату.

- (3) Министарство утврђује програм огледа и школу која ће га спроводити.
- (4) Ради остваривања програма огледа, могу се основати посебне школе.
- (5) Министар доноси правилник о начину остваривања програма огледа у средњој школи.

Члан 28

- (1) Влада, на приједлог Министарства, предлаже број, структуру и просторни распоред школа у Републици (у даљем тексту: мрежа школа), најмање сваке четири године, а најкасније до краја маја у години у којој се предлаже.
- (2) Критеријуми за утврђивање мреже школа су:
 - 1) број и узраст ученика који завршавају основну школу на одређеном подручју,
 - 2) доступност и једнаки услови за стицање образовања и васпитања,
 - 3) специфичност подручја (брдско-планинско, погранично, недовољно развијено),
 - 4) развојне специфичности подручја на основу утврђених потреба за запошљавање,
 - 5) развијеност саобраћајне комуникације,
 - 6) економичност и рационалност у кориштењу кадра, средстава, простора и опреме,
 - 7) финансијске могућности оснивача,
 - 8) интерес и потребе јединице локалне самоуправе, тржишта рада и друштвених партнера.

Члан 29

- (1) Испуњеност услова за наставак рада и обављање дјелатности школе утврђује се обавезно сваке четири године, а по потреби и раније.
- (2) Министарство одређује рок за отклањање неправилности и недостатака, који не може бити дужи од годину дана, ако се редовном контролом утврди да школа не обавља дјелатност на прописан начин или се ванредним прегледом утврди да школа нема потребне услове за рад прописане овим законом.
- (3) Министарство забрањује рад школи која не испуни прописане услове у року из става 2. овог члана и налаже брисање те школе из Регистра средњих школа.
- (4) Оснивач је обавезан да донесе одлуку о престанку рада школе у року од три мјесеца од дана забране рада школи.
- (5) У случају престанка рада школе, оснивач је дужан да затеченим ученицима осигура завршетак образовања у другој школи, под условима који су важили приликом њиховог уписа.
- (6) Оснивач приватне школе доставља Министарству одлуку о престанку рада школе.
- (7) Школа која је престала да ради брише се из Регистра средњих школа.
- (8) Школа може престати да ради само на крају школске године.
- (9) Јавне исправе издате након престанка рада школе и њеног брисања из Регистра, правно су ништавне.

(10) Одлука о престанку рада школе и брисању из Регистра средњих школа објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Члан 30

На оснивање, руковођење, права и обавезе запослених, надзор над законитошћу рада и на престанак рада школе примјењују се закони којима се регулише систем јавних служби и радни односи, ако овим законом није другачије утврђено.

ГЛАВА IV ВРСТЕ ШКОЛА

Члан 31

(1) Зависно од врсте наставног плана и програма школа може бити основана и регистрована као:

- 1) гимназија,
- 2) умјетничка школа,
- 3) стручна техничка школа у четворогодишњем трајању,
- 4) стручна школа у трогодишњем трајању,
- 5) стручна школа у двогодишњем трајању,
- 6) вјерска школа у петогодишњем трајању,
- 7) школа за ученике са посебним потребама.

(2) Школа из става 1. овог члана, може бити организована и као средњошколски центар, у чијем саставу се налази највише четири струке, изузев школа које образују дјецу са посебним потребама, а које могу имати највише пет струка.

(3) Средњошколски центар из става 2. овог члана, у свом саставу може да има гимназију и највише три струке, а ако нема у свом саставу гимназију, може имати највише четири струке.

(4) Наставни планови и програми за све школе треба да буду упоредиви са програмима земаља Европске уније и да промовишу идеју цјеложивотног учења.

(5) Министар, на приједлог РПЗ, доноси правилнике о наставном плану и програму за све врсте школа.

Члан 32

(1) У гимназији се стиче опште образовање у четворогодишњем трајању којим се обезбјеђује припрема за наставак образовања на високошколским установама.

(2) Наставним планом и програмом за гимназију утврђују се смјерови и наставни предмети.

(3) Наставним планом и програмом из става 2. овог члана утврђују се: наставни предмети у складу са наставним планом за сваки смјер, предмет и разред, седмични број часова по предметима и укупан седмични и годишњи број часова наставе, општи и посебни циљеви наставних програма којима се одређује обим и дубина наставних садржаја у појединим наставним предметима, те исходи учења усклађени са узрастом ученика, као и корелација са другим наставним

предметима, те дидактички и други услови за извођење наставног плана и програма.

(4) Унапређивање квалитета наставног плана и програма за гимназију врши се на основу утврђивања стандарда знања у складу са исходима учења.

(5) Министар, на приједлог РПЗ, доноси стандарде професионалних компетенција за наставнике и стручне сараднике, ради унапређивања квалитета рада наставника и стручних сарадника у гимназији.

(6) Смјерови у гимназији су:

- 1) општи смјер,
- 2) друштвено-језички смјер,
- 3) природно-математички смјер,
- 4) рачунарско-информатички смјер,
- 5) други смјер који одобри министар.

(7) Образовно-васпитни рад у гимназији остварује се:

- 1) у I, II и III разреду у 36 петодневних наставних седмица,
- 2) у IV разреду у 32 петодневне наставне седмице.

Члан 33

(1) У школама за опште образовање које испуњавају услове у складу са овим законом могу се реализовати међународни програми уз сагласност Министарства.

(2) Лице које је стекло диплому о завршеној школи по међународном програму из става 1. овог члана има право на наставак образовања, као и запошљавања под истим условима као и лице које је завршило школу по наставном плану и програму одговарајуће школе у Републици.

(3) Дипломе из става 2. које нису издате на једном од језика конститутивних народа у Босни и Херцеговини за наставак образовања, обавезно се преводе и овјеравају код овлаштеног преводиоца.

(4) Евалуација одобрених међународних програма из става 1. овог члана врши се сваке четири године или према потреби.

(5) Међународни програми могу се финансирати из буџета Републике, средстава родитеља или донатора.

(6) Министар, у складу са расположивим средствима у Буџету, доноси рјешење о финансирању међународних програма из става 5. овог члана, за наредну школску годину.

Члан 34

(1) У музичкој школи се стиче музичко образовање у четворогодишњем трајању, којим се обезбјеђује припрема за наставак образовања на високошколским установама.

(2) Наставним планом и програмом за музичко образовање и васпитање утврђује се: циљ образовања, задаци образовања, садржај образовања, трајање образовања, исходи учења, узраст ученика, услови за почетак стицања образовања, садржај пријемног испита, садржај годишњег испита, садржај

контролног испита, услови за упис у наредну годину, садржај, облици и начин извођења образовно-васпитног рада, трајање часа, седмични и годишњи број часова наставе и других облика образовно-васпитног рада и број ученика у одјељењу, односно групи.

(3) Музичке школе могу истовремено обављати дјелатност основног и средњег музичког образовања и васпитања.

(4) Образовно-васпитни рад у музичким школама остварује се:

- 1) у I, II и III разреду у 35 петодневних наставних седмица,
- 2) у IV разреду у 33 петодневне наставне седмице.

Члан 35

(1) У музичку школу може да се упише лице које је завршило основну школу, односно основну музичку школу, а лице које није завршило основну музичку школу, ако претходно положи испит на нивоу програма тог образовања.

(2) Музичка школа дужна је да на организован начин уводи ученике у јавни и културни живот средине у којој се налази, и то:

- 1) организовањем концерата ученика, ансамбала, оркестара и хора у школи и ван школе,
- 2) учешћем на такмичењима, фестивалима, смотрама и осталим манифестацијама,
- 3) учешћем ученика у програмима пригодних прослава у јединици локалне самоуправе и Републици,
- 4) наступима у средствима јавног информисања,
- 5) размјеном концерата са другим школама у земљи и иностранству,
- 6) организовањем сусрета, трибина, савјетовања са тематиком музичког образовања.

(3) Министар доноси правилник о начину организације рада, нормативима и стандардима за финансирање музичких школа.

Члан 36

Образовно-васпитни рад у стручним техничким школама у четворогодишњем трајању и у стручним школама у трогодишњем трајању остварује се:

- 1) у I, II и III разреду четворогодишњег и I и II разреду трогодишњег образовања у 36 петодневних наставних седмица,
- 2) у IV разреду четворогодишњег и III разреду трогодишњег образовања у 32 петодневне наставне седмице.

Члан 37

(1) У стручној техничкој школи у четворогодишњем трајању остварује се одговарајући општеобразовни програм, стручно-теоретски и практични програм, чијим завршавањем ученик стиче квалификацију средње спреме одговарајуће струке и занимања, којим се омогућава запошљавање и наставак образовања на високошколским установама.

(2) У стручној школи у трогодишњем трајању остварује се општеобразовни, стручно-теоретски и практични програм, чијим завршавањем ученик стиче средњу спремину одговарајуће струке и занимања, потребних за обављање послова одређеног степена сложености.

(3) У стручној школи у двогодишњем трајању остварује се општеобразовни, стручно-теоретски и практични програм, чијим завршавањем ученик стиче средњу спремину одговарајуће струке и занимања, потребну за обављање мање сложених послова.

(4) У вјерској школи у петогодишњем трајању остварује се одговарајући општеобразовни програм и посебан програм за образовање вјерских службеника, чијим завршавањем ученик стиче средњу спремину.

(5) У школи за ученике са посебним образовним потребама у двогодишњем или трогодишњем трајању остварују се стручни, посебно прилагођени програми, чијим завршавањем ученик стиче средњу спремину одговарајуће струке и занимања, потребну за обављање мање сложених послова.

Члан 38

(1) Наставни план и програм из члана 31. став 1. т. 3), 4) и 5) доноси се у складу са утврђеним принципима, циљевима и стандардима постигнућа, односно стандардима квалификација, те исказаним потребама социјалних партнера.

(2) Наставним планом и програмом из става 1. овог члана дефинишу се односи општеобразовних, стручно-теоретских предмета и практичне наставе.

Члан 39

(1) У стручној техничкој школи у четворогодишњем трајању и стручној школи у трогодишњем трајању наставни планови и програми подразумијевају примјену модуларне методологије која омогућава брзо реаговање на промјене у друштву и технологији.

(2) Основ за доношење наставног плана и програма за све врсте школа је занимање.

(3) Занимање, у смислу овог закона, обухвата опште и стручне садржаје засноване на достигнућима науке и технологије неопходне за обављање послова одређеног степена сложености у оквиру подручја рада, односно за даље школовање.

(4) Наставним планом и програмом из става 1. овог члана утврђује се сврха програма, циљ програма, наставни предмети и исходи учења, трајање и основни облици извођења програма, седмични и годишњи број часова за сваки предмет и њихов распоред по разредима и укупно, дидактичко-методичка упутства за њихову обраду и исходи учења.

(5) Уз сагласност министра, дио наставних програма за стручно образовање, до 30% може да утврди наставничко вијеће на приједлог стручних актива наставника, при чему се води рачуна о потребама тржишта рада јединице локалне самоуправе.

Члан 40

(1) Стандард занимања је попис свих послова које појединац обавља у одређеном занимању и попис компетенција потребних за њихово успјешно обављање.

(2) Влада, на приједлог Министарства, доноси уредбу о стандардима занимања, у складу са потребама тржишта рада уз претходно прибављено мишљење Привредне коморе Републике Српске (у даљем тексту: Привредна комора) и Занатско-предузетничке коморе Републике Српске (у даљем тексту: Занатско-предузетничка комора).

(3) Стандардима занимања одређују се занимања, нивои потреба рада и послови у оквиру појединих занимања.

(4) Образовни програми стручног образовања формирају се у складу са стандардима занимања и стандардима квалификација.

Члан 41

(1) Кроз образовне програме омогућава се стицање квалификације одговарајућег нивоа образовања, са могућношћу стицања више стручних квалификација различитог или истог нивоа.

(2) Квалификација означава формални назив за резултат процеса процјене и валидације, који је добијен када стручно тијело одреди да је појединац остварио исходе учења према предвиђеним стандардима.

(3) Стандард квалификација је стандард који одређује услове за стицање јавне исправе о одређеној квалификацији, која укључује све податке који су потребни за одређивање нивоа, обима и профила квалификације, те податке који су потребни за осигурање и унапређивање квалитета стандарда квалификација.

(4) Стандард квалификација се припрема на основу стандарда занимања, који произлази из потреба за конкретном квалификацијом с циљем запошљавања или наставка образовања.

(5) Стандардима квалификација одређују се садржај и структура одређених квалификација, односно попис исхода учења.

(6) Квалификациони оквир у Републици је инструмент класификовања квалификација којим се примјењује Европски квалификацијски оквир на цјелокупни систем образовања у Републици, а служи за повезивање квалификација стечених завршетком одређеног нивоа образовања с квалификацијама у другим земљама.

Члан 42

(1) Класификација занимања средњег стручног образовања, у сврху образовног планирања, статистичке обраде и идентификовања економских сектора у циљу повезивања средњег образовања и тржишта рада и запошљавања, садржи списак квалификација разврстаних према струкама и нивоима.

(2) Занимања средњег стручног образовања разврставају се у 13 струка, и то:

- 1) пољопривреда и прерада хране,
- 2) шумарство и обрада дрвета,
- 3) геологија, рударство и металургија,
- 4) машинство и обрада метала,
- 5) електротехника,

- 6) хемија, неметали и графичарство,
- 7) текстилство и кожарство,
- 8) геодезија и грађевинарство,
- 9) саобраћај,
- 10) угоститељство и туризам,
- 11) економија, право и трговина,
- 12) здравство,
- 13) остале дјелатности.

(3) Нивои занимања и припадајућих квалификација дефинисани су квалификационим оквиром, а класификација занимања садржи квалификације нивоа од два до пет.

Члан 43

- (1) Влада, на приједлог Министарства, доноси Уредбу о класификацији занимања.
- (2) Измјене и допуне уредбе из става 1. овог члана подразумијевају уписивање нових занимања за које постоје одобрени наставни планови и програми - модули или јавно важећи програми образовања одраслих који воде до квалификације, као и брисање занимања која су престала да буду релевантна за тржиште рада.
- (3) Иницијативу за ажурирање класификације занимања може покренути Министарство, или друго надлежно министарство, Привредна комора, средња стручна школа, послодавац, јединица локалне самоуправе, као и други субјекти релевантни за средње образовање.
- (4) Ажурирање се спроводи, по правилу, једном годишње, прије расписивања јавног конкурса за упис ученика у први разред, у складу са ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 44

- (1) У средњим стручним и техничким школама се струке и занимања могу изводити у дуалном систему образовања, у складу са наставним плановима и програмима одређене струке и занимања.
- (2) Практична настава у средњим стручним и техничким школама изводи се у складу са наставним плановима и програмима у кабинетима практичне наставе, школским радионицама, те другим објектима опремљеним за наставу у складу са одговарајућим нормативима.
- (3) Практична настава изводи се под стручним надзором средње стручне и техничке школе и послодавца, који имају одговарајућу опрему, средства и друге услове, у складу са наставним планом и програмом.
- (4) Наставним планом и програмом за средње стручне и техничке школе утврђују се потребе обавезног организовања практичне наставе ученика у трајању од двије седмице у континуитету у току школске године под надзором школе и послодавца, у складу са одговарајућим нормативима.

Члан 45

(1) Извођење дуалног система образовања и практичне наставе код послодаваца, заснива се на сљедећим принципима:

1) стручности, које подразумејева утврђеност минималних захтјева у смислу кадрова, опреме, простора и других услова, у складу са наставним планом и програмом, које су послодавци обавезни да испуњавају ради ангажовања у практичној настави,

2) законитости, које подразумејева да послодавцу који се ангажује у практичној настави, није правоснажно изречена заштитна мјера забране обављања дјелатности,

3) заштите и безбједности ученика, које подразумејева да запослени код послодавца који учествују у практичној настави нису осуђивани за кривична дјела против живота и тијела, кривична дјела против полног интегритета, кривична дјела сексуалног злостављања и искориштавања дјетета,

4) право избора, које подразумејева да ученици могу слободно да изаберу између школе за обављање практичне наставе и једног или више послодаваца који испуњавају захтјеве за обављање практичне наставе, уз сагласност школе.

(2) Облици, поступци, услови, вријеме трајања и безбједност ученика за извођење дуалног система образовања и практичне наставе и праксе из става 1. овог члана, као и вршење надзора, регулишу се уговором.

(3) Ако стручно образовање изводи школа, а дио практичног образовања изводи послодавац, међусобна права и обавезе између школе и послодавца, као и права и обавезе ученика, уређују се уговором о настави.

(4) Уговор из става 3. овог члана закључује се и у случају дуалног система образовања.

(5) Уговор из става 3. овог члана закључују директор школе и послодавац.

(6) Услове из става 3. овог члана које мора испуњавати послодавац утврђује школа.

(7) Уговор из става 2. овог члана може бити:

1) уговор између школе и послодавца,

2) појединачни уговор између послодавца и родитеља ученика и школе.

(8) На основу принципа права на избор, ученик може:

1) похађати практичну наставу код послодавца са којим је школа закључила уговор о практичној настави или

2) закључити појединачни уговор о практичној настави са послодавцем са којим школа није закључила уговор, уз сагласност школе.

(9) Школа води евиденцију о закљученим уговорима из става 2. овог члана.

(10) Школа може изводити практичну наставу у цјелини или теоријски дио у школи, а практично образовање или дио практичног образовања код послодавца.

(11) Обим практичног образовања код послодавца одређује се наставним планом и програмом.

Члан 46

- (1) Послодавац је дужан да обезбиједи услове ученику да редовно похађа практичну наставу и испуњава радне обавезе.
- (2) Ученик је дужан да редовно похађа практичну наставу и испуњава радне обавезе.
- (3) Школа и послодавац дужни су да обуче ученика основним мјерама и средствима заштите на раду при извођењу практичног образовања или похађању практичне наставе.
- (4) Заштиту на раду из става 3. овог члана обезбјеђују школа и послодавац.
- (5) Министар доноси правилник о начину образовања ученика код послодавца.

Члан 47

- (1) У циљу обезбјеђења везе између средњег стручног образовања, обуке и тржишта рада, оснива се трипартитно савјетодавно вијеће (у даљем тексту: Вијеће), на нивоу Републике, које има савјетодавну улогу, а у чији састав су укључени представници послодаваца, синдиката и Министарства.
- (2) Вијеће у оквиру своје надлежности:
 - 1) предлаже начине и облике сарадње средњих стручних школа са друштвеним партнерима,
 - 2) учествује у креирању уписне политике у средњим стручним школама према потребама тржишта рада,
 - 3) прикупља и обезбјеђује редовне информације о потребама и промјенама на тржишту рада,
 - 4) предлаже побољшања у извођењу практичне наставе у средњим стручним школама,
 - 5) предлаже Министарству програм и начине едукације наставника у средњим стручним школама,
 - 6) обавља друге задатке и активности који доприносе успостављању веће сарадње између средњег стручног образовања, обуке и тржишта рада.
- (3) Вијеће има седам чланова, и то:
 - 1) четири члана, који представљају тржиште рада, од којих по једног члана предлажу:
 1. Привредна комора,
 2. Удружење послодаваца Републике Српске,
 3. Завод за запошљавање Републике Српске,
 4. Занатско-предузетничка комора,
 - 2) два члана које предлаже Министарство,
 - 3) једног члана којег предлаже Синдикат образовања, науке и културе Републике Српске.
- (4) Рад члана Вијећа је добровољан и не плаћа се.
- (5) Министар рјешењем именује чланове Вијећа.

ГЛАВА V **ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД**

Члан 48

- (1) Школска година траје од 1. септембра до 31. августа наредне календарске године.
- (2) Настава и други облици образовно-васпитног рада остварују се у два полугодишта.
- (3) Настава у првом полугодишту почиње првог радног дана у септембру.
- (4) У школској години ученици имају: зимски распуст, који траје три седмице, прољећни распуст, који траје једну седмицу и љетни распуст, који траје од завршетка наставе у другом полугодишту до почетка наставе у наредној школској години.
- (5) Министар доноси правилник о школском календару за сваку школску годину, најкасније 60 дана прије почетка школске године.
- (6) Школа може одступити од донесеног школског календара само из оправданих разлога и уз сагласност Министарства.
- (7) РПЗ, уз претходну сагласност министра, доноси план и календар такмичења за средње школе најкасније до 15. августа текуће године за наредну школску годину.

Члан 49

- (1) Наставни план и програм садржи обавезне, изборне и факултативне облике образовно-васпитног рада.
- (2) Обавезни облици образовно-васпитног рада су:
 - 1) теоретска настава,
 - 2) стручно-теоретска настава,
 - 3) практична настава и вјежбе,
 - 4) изборна настава,
 - 5) час одјељенске заједнице,
 - 6) додатна настава,
 - 7) допунска настава,
 - 8) практична настава.
- (3) Обавезни облици образовно-васпитног рада за редовног ученика који се упућује на полагање поправног и разредног испита су:
 - 1) припремна настава,
 - 2) практична настава,
 - 3) консултативно-инструктивни рад.
- (4) Припремна настава организује се за ученике упућене на поправни испит, прије полагања испита, у трајању од најмање пет радних дана по два часа дневно за сваки предмет.
- (5) Додатна настава остварује се за ученике који постижу изузетне резултате и показују отвореност за стицање нових знања.
- (6) Допунску наставу школа остварује са ученицима који заостају у савладавању програма из појединих наставних области.

(7) Наставник не може предложити, а одјељенско вијеће утврдити оцјену недовољан (1) ученику којем није било омогућено похађање допунске наставе.

(8) Факултативна настава је:

1) настава језика народности са елементима националне културе,

2) настава другог страног језика у школама у којима ученици изучавају један страни језик у стручним школама и трећег страног језика у гимназијама и у школама у којима ученици изучавају два страна језика,

3) настава из предмета потребних за даље школовање, стручно оспособљавање или развој ученика.

(9) Факултативна настава је обавезна за ученике који се за њу определијеле.

(10) Изборну наставу бирају ученици на крају трећег разреда текуће школске године са списка предмета за изборну наставу.

(11) Списак предмета за изборну наставу дефинисан је наставним планом и програмом.

(12) Министар даје сагласност на наставни план и програм који се у цијелости или једним дијелом изводи на страном језику.

Члан 50

(1) У школи се ученицима омогућавају ваннаставне активности да би се развили њихови креативни потенцијали и да им се помогне у стицању знања, вјештина и способности којима ће се користити у животу, који се заснивају на добровољном изјашњавању ученика, а у складу са могућностима и потребама школе.

(2) Ваннаставне активности су: излети, екскурзије, ученичке организације, удружења, секције, спортске и друге активности.

(3) За организовање излета и екскурзија потребна је сагласност РПЗ.

(4) Родитељи финансирају активности из става 3. овог члана.

(5) Ваннаставне активности рачунају се у радне дане.

(6) Министар доноси правилник о начину извођења екскурзија и излета.

Члан 51

(1) У средњем образовању и васпитању обезбјеђују се услови за остваривање друштвених, техничких, хуманитарних, спортских и културних активности које доприносе развоју личности ученика и промовисању једнаких шанси за све ученике, наставнике и остале запослене, уважавајући истовремено и право на различитост међу њима.

(2) Школа утврђује и спроводи програме који подржавају и његују различите културе, језике и вјероисповијести ученика и запослених.

(3) У школи се организују ваннаставне активности укључивањем ученика у различите облике рада који се заснивају на добровољном изјашњавању ученика, а у складу са могућностима и потребама школе.

(4) Удружења и фондације, установе и организације могу, уз сагласност Министарства, реализовати програме, пројекте или друге активности у школама уколико од тога не остварују добит.

(5) Програми, пројекти и друге активности из става 4. овог члана морају служити циљевима и задацима образовања и васпитања и не могу реметити редовно одвијање образовно-васпитног процеса.

(6) Министар доноси упутство о начину реализације програма, пројеката и других активности у школама.

(7) У школи није дозвољено рекламирање и промовисање било каквих производа и услуга.

(8) Министарство води евиденцију одобрених пројеката у електронском облику.

Члан 52

(1) Рад у школи у току школске године реализује се на основу годишњег програма рада школе.

(2) Годишњим програмом рада школе утврђују се:

1) мјесто,

2) вријеме,

3) начин,

4) носиоци остваривања наставног плана и програма.

(3) Школски одбор, на приједлог наставничког вијећа, усваја годишњи програм рада школе.

(4) Министарство за сваку школску годину утврђује образац годишњег програма рада школе и доставља га школама електронским путем.

Члан 53

Школа доставља годишњи програм рада школе најкасније до 30. септембра:

1) Министарству,

2) РПЗ,

3) скупштини јединице локалне самоуправе,

4) оснивачу, уколико је приватна школа.

Члан 54

(1) Школа је дужна да реализује предвиђени фонд наставних часова у обиму не мањем од 95%.

(2) Ако се утврди да школа није остварила фонд наставних часова у обиму из става 1. овог члана, продужиће наставу док се не оствари потребан годишњи фонд наставних часова.

(3) Школа која не оствари предвиђени годишњи фонд наставних часова у обиму из става 1. овог члана не може издати свједочанство о завршеном разреду, односно средњем образовању.

Члан 55

(1) Оптималан број ученика у одјељењу је 24.

(2) Минималан број ученика у одјељењу је 16.

- (3) Максималан број ученика у одјељењу је 32.
- (4) У одјељење у школи могу бити укључена највише два ученика са сметњама у психофизичком развоју који се школују по посебном наставном плану и програму.
- (5) За једног ученика са сметњама у психофизичком развоју број ученика у одјељењу смањује се за три ученика у односу на максималан број ученика.
- (6) Одјељење, односно васпитна група ученика са сметњама у развоју може имати од шест до десет ученика ако су ученици са истим сметњама у школама за ученике са сметњама у развоју.
- (7) Одјељење, односно васпитна група у коју су укључени ученици са различитим психофизичким сметњама има најмање четири, а највише осам ученика.
- (8) Министар може, у изузетним околностима, дати сагласност за формирање одјељења са мањим или већим бројем ученика од прописаног у ст. 2. и 3. овог члана.

Члан 56

- (1) Дневно оптерећење ученика регулише се распоредом часова и не може износити више од 35 часова седмично.
- (2) Настава, по правилу, почиње у 07.00 сати, а завршава се до 19.30 сати.
- (3) У умјетничкој школи, због специфичног облика наставе као што је:
- 1) индивидуална настава,
 - 2) настава хора,
 - 3) настава оркестра,
 - 4) настава камерне музике и друго, може се утврдити и друго вријеме за почетак и завршетак наставе.
- (4) Час теоретске наставе, вјежби и практичне наставе у школи траје 45 минута.
- (5) Час практичне наставе која се изводи у привредним друштвима и другим правним субјектима изван школе траје 60 минута.
- (6) За ученике са посебним образовним потребама час траје 40 минута, ако се настава одвија у посебним одјељењима.
- (7) Сви облици наставе за ученике организују се у једној смјени.
- (8) Министар може, у изузетним околностима, одлучити да продужи или скрати трајање часова у појединим или свим школама.
- (9) У изузетним случајевима, уколико је то у најбољем интересу ученика, директор школе може донијети одлуку о обустави наставе или скраћењу наставног часа, који не може трајати краће од 30 минута.
- (10) Обустава наставе или скраћење наставног часа у случају из става 9. овог члана може трајати најдуже један дан и директор је дужан да о томе обавијести Министарство.
- (11) Министарство може, на захтјев школе, дати сагласност за обуставу наставе или скраћење наставног часа из ст. 4. и 6. овог члана, уколико обустава или скраћење часа траје дуже од једног дана.

Члан 57

- (1) Образовно-васпитни рад може да се остварује и као настава на даљину.
- (2) Настава на даљину може да се организује за редовног ученика који није у могућности да похађа наставу и друге облике образовно-васпитног рада због: болести, инвалидитета, као и немогућности путовања до школе због живота у удаљеним срединама.
- (3) Настава на даљину остварује се у изузетним случајевима на захтјев родитеља, за сваку школску годину, на приједлог школе, уз сагласност министра.
- (4) О настави на даљину школа одлучује на основу расположивих техничких могућности и средстава потребних за овај вид образовања и васпитања.
- (5) Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика који остварују наставу на даљину.

Члан 58

- (1) Школа, у складу са могућностима, организује образовно-васпитни рад за ученике којима је на основу прописа који се односе на извршење кривичних санкција, изречена заводска мјера - упућивање у васпитно-поправни дом.
- (2) Образовно-васпитни рад из става 1. овог члана подразумијева припрему ученика за полагање разредног испита.
- (3) Министар, уз сагласност министра правде, доноси правилник којим се прописује начин организовања и реализовања образовно-васпитног рада из става 1. овог члана.

Члан 59

- (1) Школски уџбеник је основно и обавезно наставно средство и извор учења прописан наставним планом и програмом.
- (2) Уз уџбеник, као основно и обавезно наставно средство, користе се приручник, радна свеска, збирка задатака и друга литература.
- (3) У средњем образовању користе се уџбеници и наставна средства које одобри министар.
- (4) Уџбеници се објављују у каталогу уџбеника за одређену школску годину, по претходно спроведеном конкурс за прибављање рукописа уџбеника и тендеру за избор издавача.
- (5) Уџбеници и наставна средства морају задовољити научне, педагошке, психолошке, етичке, дидактичко-методичке, језичке, естетске и техничке стандарде дефинисане законом којим се прописује ова област.
- (6) Поред услова наведених у ставу 5. овог члана, уџбеници и наставна средства морају да буду урађени и усклађени са наставним планом и програмом, те примјерени узрасту ученика.
- (7) РПЗ провјерава испуњеност услова из става 6. овог члана, о чему даје мишљење које доставља Министарству.
- (8) Садржај уџбеника мора бити у сагласности са Уставом Републике Српске и међународним конвенцијама.
- (9) Уџбеник не смије садржавати рекламни садржај.

(10) Уџбеник може бити објављен у штампаном и електронском облику.

(11) Министар доноси Списак одобрених уџбеника за наредну школску годину, најкасније до краја маја текуће године.

(12) Запосленима у Министарству и РПЗ, због сукоба интереса, није дозвољено да буду аутори уџбеника.

Члан 60

(1) Школа је дужна да има библиотеку у оквиру школе или има приступ библиотеци као саставном дијелу својих укупних образовно-васпитних активности.

(2) Школска библиотека је саставни дио образовно-васпитног процеса и укључена је у наставне и слободне активности.

(3) Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намијењена ученицима, наставницима и стручним сарадницима, као и стручну литературу.

(4) Задатак библиотеке је да код ученика развија навике читања и кориштења библиотечких услуга, те да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вјештинама потребним за учење током живота.

Члан 61

(1) Школа доноси развојни план којим се утврђују приоритети у остваривању образовно-васпитног рада и истичу потребе школе.

(2) Мјерила за праћење и остваривање вредновања планираних активности саставни су дио развојног плана.

(3) Развојни план се доноси на основу:

1) анализе образовно-васпитног рада у школи,

2) извјештаја о самовредновању и спољашњем вредновању квалитета рада,

3) резултата матуре,

4) препорука Министарства или РПЗ,

5) развојног плана јединице локалне самоуправе.

ГЛАВА VI УЧЕНИЦИ

Члан 62

(1) У први разред школе уписује се лице које је завршило основну школу и није старије од 17 година.

(2) Лица која се уписују у школе за ученике са сметњама у развоју могу имати другу добну границу за упис у први разред, а највише до навршене 21. године.

(3) Упис ученика врши се на основу јавног конкурса.

(4) Статус редовног ученика може се стећи само у једној школи.

(5) Изузетак од става 4. овог члана може бити одличан ученик који има статус редовног ученика у једној школи и може у исто вријеме да се упише и у музичку школу.

Члан 63

- (1) Школски одбор предлаже оснивачу најкасније до 31. децембра текуће године, приједлог плана уписа за наредну школску годину.
- (2) При изради приједлога плана уписа, школски одбор ће узети у обзир мишљење јединице локалне самоуправе, Завода за запошљавање Републике Српске, Привредне коморе, Занатске коморе, Уније удружења послодаваца и осталих друштвених партнера, као и резултата обављене анкете ученика и родитеља.
- (3) Послодавац може да предложи упис занимања које је потребно привреди уколико обезбиједи услове за обављање практичне наставе.
- (4) Министар именује Комисију за креирање уписне политике ученика у први разред средњих школа (у даљем тексту: Комисија за уписну политику).
- (5) У Комисију за уписну политику бирају се представници друштвених партнера значајних за планирање уписа ученика у школе и креирање уписне политике.
- (6) Комисија за уписну политику именује се на период од четири године.
- (7) Задатак Комисије за уписну политику је да у циљу подизања квалитета образовања води уписну политику у складу са:
 - 1) потребама тржишта рада,
 - 2) исказаним потребама за наставак даљег школовања на високошколским установама.
- (8) Министар, у име оснивача, за јавне школе најкасније до краја марта текуће године доноси правилник о плану уписа за наредну школску годину, који садржи:
 - 1) у гимназијама - број одјељења и ученика по смјеровима који се планира за упис у наредној школској години,
 - 2) у музичким школама - број одјељења и ученика по одсјецима који се планира за упис у наредној школској години,
 - 3) у стручним школама и стручним техничким школама - број струка и занимања, број одјељења и ученика који се планира за упис у наредној школској години,
 - 4) у вјерским школама - број одјељења и ученика по смјеровима који се планира за упис у наредној школској години,
 - 5) у школама за ученике са посебним образовним потребама - број струка и занимања, број одјељења и ученика који се планира за упис у наредној школској години.
- (9) Оснивач приватне школе подноси захтјев Министарству ради давања сагласности на план уписа ученика најкасније до 31. децембра текуће године.
- (10) Министарство најкасније до краја априла даје сагласност на план уписа ученика у приватним школама.
- (11) Министар може, у изузетним случајевима, дати сагласност за промјену плана уписа ученика у јавним школама.
- (12) Министар доноси правилник о упису ученика у први разред средњих школа.
- (13) Критеријуми за упис ученика у први разред средњих школа су:
 - 1) резултат који је ученик остварио на малој матури,
 - 2) остварен општи успјех у VI, VII, VIII и IX разреду,

- 3) посебан успјех из наставних предмета значајних за врсту школе у коју се кандидат уписује,
- 4) резултати остварени на посебном испиту за умјетничке школе.

Члан 64

- (1) Упис редовних ученика врши се у јунском и јулском року, на основу јавног конкурса који расписује оснивач.
- (2) Оснивач, до 31. маја текуће године у средствима јавног информисања, објављује конкурс за упис редовних ученика у први разред.

Члан 65

- (1) Учесник конкурса за упис у први разред или његов родитељ, који сматра да конкурс за упис није спроведен на утврђени начин и у складу са законом, те да су тиме повријеђена његова права, има право да поднесе приговор директору у року од осам дана од дана објављивања списка примљених ученика.
- (2) Директор школе доноси рјешење по приговору у року од 24 сата, а најкасније првог наредног радног дана.
- (3) Учесник конкурса који је незадовољан рјешењем директора школе може поднијети жалбу школском одбору, у року од три дана од дана пријема рјешења из става 2. овог члана.
- (4) Школски одбор доноси одлуку о жалби из става 3. овог члана, у року од три дана од дана пријеме жалбе.
- (5) Одлука школског одбора је коначна.

Члан 66

Упис у други, трећи и четврти разред врши се сваке године прије почетка школске године, а најкасније до 31. августа, а број ученика одређује се у складу са чланом 55. овог закона.

Члан 67

- (1) Школа, наставници и други запослени у школи дужни су да се брину о здравственом стању ученика и обавезни су да обавијесте родитеље и здравствене установе ако је неком ученику потребна медицинска помоћ.
- (2) Школа обавља активности на здравственој заштити у складу са законом којим се уређује здравствена заштита.
- (3) Ученик који из здравствених разлога не може учествовати у некој физичкој активности или вјежби, ако би таква активност или вјежба могла да угрози његово здравље, биће трајно или привремено ослобођен од таквих активности или вјежби.
- (4) Одлуку о ослобађању ученика од одређених физичких активности на период дужи од двије седмице доноси одјељенско вијеће, на приједлог надлежне здравствене установе.
- (5) Ученик из става 3. овог члана не може због тога бити неоцијењен, нити добити оцјену недовољан.

(6) Ученик из става 3. овог члана оцјењује се из осталих садржаја физичког васпитања.

Члан 68

(1) Ученику који се бави врхунским спортом, односно који се припрема за међународно такмичење у знању, може се прилагодити испуњавање наставних обавеза, на начин прописан општим актом школе.

(2) Због здравственог стања ученик може бити трајно или привремено ослобођен обавезе савладавања дијела наставног садржаја који није у складу са његовим могућностима, ако ти садржаји нису из основних предмета струке.

(3) Оцјењивање ученика у случајевима из става 1. овог члана вршиће се на основу других елемената тог предмета, којих ученик није ослобођен.

(4) Одјељенско вијеће доноси програме за ученике из става 1. овог члана.

Члан 69

(1) Сви ученици са територије Републике и Босне и Херцеговине конкуришу под једнаким условима за упис у први разред јавне или приватне школе без обзира на то гдје су завршили основну школу.

(2) Школа омогућава сваком ученику да на најбољи начин развија своја знања, способности и компетенције.

(3) Ученик је обавезан да редовно похађа наставу и извршава школске обавезе и одговорно се односи према ученицима, наставницима, другим радницима школе и према имовини школе.

Члан 70

(1) Ученик има право на:

- 1) похађање наставе и извршавање школских обавеза,
- 2) став и уважавање његове личности и мишљења,
- 3) савјет и помоћ у рјешавању проблема,
- 4) информисаност о свим питањима која се на њега односе,
- 5) учешће у раду савјета ученика,
- 6) заштиту од сваког облика дискриминације,
- 7) заштиту од сваког облика насиља, злостављања, занемаривања и злоупотребе,
- 8) изразу и спровођење кућног реда школе,
- 9) предлагање побољшања образовно-васпитног процеса.

(2) Ученик је обавезан да:

- 1) редовно похађа наставу и извршава све своје школске обавезе,
- 2) поштује правила кућног реда школе и етичког кодекса,
- 3) поштује личност других ученика, наставника и свих запослених у школи,
- 4) поступа у складу са упутствима наставника, стручних сарадника, директора и осталих радника школе која су у складу са овим законом и кућним редом школе,
- 5) чува школску имовину, уџбенике и друга образовно-васпитна средства.

Члан 71

- (1) Родитељи имају право и обавезу да се брину о образовању своје дјеце.
- (2) Родитељ ученика може да потпише уговор са привредним друштвима или другим правним и физичким лицем за стипендирање ученика током школовања.
- (3) Право родитеља је да одаберу врсту образовања коју ће њихова дјеца стицати у складу са могућностима дјетета и под условом да је таквим избором остварено право дјетета на одговарајуће образовање.
- (4) Родитељи су обавезни да континуирано контактирају и сарађују са школом.
- (5) Школа је дужна да у писаној форми опомене родитеља да ученик не похађа редовно наставу или неоправдано изостаје са часова, те да га позове на разговор.
- (6) Ученик може одсуствовати са наставе само у оправданим случајевима.
- (7) Родитељ треба да, најкасније у року од осам дана, оправда изостанак ученика, изузетно у року од 15 дана.
- (8) Одсуство са наставе које није узроковано болешћу ученика може оправдати, односно одобрити изостанак:
 - 1) одјељенски старјешина - највише до три наставна дана,
 - 2) директор школе - највише до десет наставних дана,
 - 3) наставничко вијеће - више од десет наставних дана.

Члан 72

- (1) Родитељи не могу своје право на избор образовања дјеце остваривати на начин којим промовишу предрасуде на полном, расном, националном, вјерском и социјалном основу, као и на начин противан одредбама овог закона.
- (2) Родитељи имају право и обавезу да у интересу своје дјеце, путем својих представника у школским органима и тијелима на свим нивоима, учествују у одлучивању о питањима од значаја за рад школе и функционисање средњег образовања.

Члан 73

- (1) У школи се врши вредновање ученичких знања, вјештина и способности.
- (2) Оцјењивање се изражава бројчаном и описном оцјеном.
- (3) У школи се оцјењује владање ученика на основу праћења односа ученика према правима других, према раду и према себи.
- (4) Оцјењивање владања изражава се описном оцјеном.
- (5) Постигнуће ученика са сметњама у развоју вреднује се описно или бројчано, у складу са програмом по којем се школује.
- (6) Одлуку о начину вредновања доноси наставничко вијеће.

Члан 74

Провјеравањем и оцјењивањем стечених исхода учења утврђује се успјешност ученика при постизању утврђених стандарда знања и вјештина, односно испуњавање обавеза које су одређене образовним програмима.

Члан 75

- (1) Успјех ученика прати се и оцјењује током наставе.
- (2) Наставник оцјењује ученика на часу, са образложењем, а оцјена је јавна и доступна ученику и његовом родитељу.
- (3) Оцјена се уписује у одјељенску књигу бројевима од 1 до 5 без додатних знакова, са датумом када је извршено провјеравање постигнућа ученика, као и у електронски дневник, у школама које за то имају услове.
- (4) Закључну оцјену за сваки предмет наставник предлаже јавно у одјељењу на крају полугодишта и школске године, на основу праћења и оцјењивања током полугодишта, односно школске године.
- (5) Успјех ученика у учењу из наставних предмета на крају сваког полугодишта оцјењује се описном и бројчаном оцјеном:
 - 1) одличан (5),
 - 2) врлодобар (4),
 - 3) добар (3),
 - 4) довољан (2),
 - 5) недовољан (1).
- (6) Оцјена недовољан (1) није пролазна.
- (7) Закључне оцјене из предмета на приједлог предметних наставника утврђује одјељенско вијеће, а верификује наставничко вијеће.
- (8) Општи успјех ученика заокружен на двије децимале утврђује одјељенско вијеће, а верификује наставничко вијеће.
- (9) Владање ученика оцјењује се описном оцјеном:
 - 1) примјерно,
 - 2) врло добро,
 - 3) добро,
 - 4) задовољава,
 - 5) лоше.
- (10) Закључну оцјену владања на приједлог одјељенског старјешине утврђује одјељенско вијеће, а верификује наставничко вијеће.
- (11) У случајевима из члана 33. овог закона успјех ученика у учењу из наставних предмета може да се оцјењује у складу са програмом на основу којег се реализује настава.
- (12) Оцјена из владања не утиче на општи успјех ученика.

Члан 76

- (1) Општи успјех ученика који има све позитивне оцјене утврђује се аритметичком средином оцјена свих обавезних предмета, и то:
 - 1) одличан успјех - ако има средњу оцјену најмање 4,50,
 - 2) врлодобар успјех - ако има средњу оцјену од 3,50 до 4,49,
 - 3) добар успјех - ако има средњу оцјену од 2,50 до 3,49,
 - 4) довољан успјех - ако има средњу оцјену од 2,00 до 2,49.

- (2) Оцјене из факултативних предмета не утичу на општи успјех ученика.
- (3) Средња оцјена општег успјеха са двије децимале уписује се у прописану евиденцију, као и у свједочанство и диплому.
- (4) Ученик завршава разред када на крају школске године има позитивне оцјене из свих предмета.
- (5) Ученици који на крају школске године имају пролазне оцјене из сваког наставног предмета прелазе у виши разред, након уписа до 31. августа.

Члан 77

- (1) Ученику се утврђује општи успјех недовољан (1) ако му је на крају наставне године закључена оцјена недовољан (1) из најмање три наставна предмета, односно ако није положио поправни испит у прописаном року.
- (2) Ученик којем је општи успјех утврђен оцјеном недовољан (1) понавља разред.
- (3) Поправни испит полаже ученик који на крају другог полугодишта или на разредном испиту има до двије недовољне оцјене из обавезних предмета.
- (4) Ученик у августу полаже поправни испит у школи у којој стиче образовање, а ученик завршног разреда у јунском или августовском испитном року.
- (5) Ученик завршног разреда који није положио поправни испит, завршни испит или матурски испит у јуну, може полагати испит у августу текуће школске године.
- (6) У случају да ученик не положи испит ни у року из става 4. овог члана, може наставити школовање као ванредни ученик, у складу са чланом 97. став 3. тачка 3) овог закона.
- (7) Ако ученик не положи испит ни у року из става 6. овог члана, губи статус редовног ученика.
- (8) Изузетак од става 7. овог члана је ученик који је због болести или другог оправданог разлога спријечен да приступи полагању испита у наредној школској години.
- (9) Ученик из става 8. овог члана може полагати испит по престанку болести због које је био спријечен да приступи полагању испита.
- (10) Редован ученик се упућује да понавља разред када на крају другог полугодишта има најмање три негативне оцјене из обавезних предмета, када не приступи полагању разредног, односно поправног испита или ако га не положи.
- (11) Редован ученик има право једном да понови разред у току школовања.
- (12) Ученик из става 4. овог члана има право да се упише у одговарајући разред најкасније до 31. августа.
- (13) Школа је дужна да достави РПЗ извјештај о успјеху у учењу и владању на крају првог полугодишта и на крају школске године, најкасније у року од десет дана од завршетка првог полугодишта, односно другог полугодишта.
- (14) РПЗ је дужан да Министарству достави анализу урађену на основу извјештаја о успјеху у учењу и владању на крају првог полугодишта и на крају школске године, најкасније у року од 15 дана од завршетка првог полугодишта, односно другог полугодишта.

Члан 78

- (1) Ученик који је незадовољан закључном оцјеном на крају другог полугодишта може захтијевати од директора школе да га испита и оцијени комисија.
- (2) Захтјев се подноси у року од 24 сата, а најкасније првог наредног радног дана од дана упознавања ученика са закључном оцјеном.
- (3) Директор школе, у року од три дана од дана пријема захтјева, одлучује о захтјеву ученика.
- (4) Ако директор одобри ученику полагање испита пред комисијом, формираће комисију која има најмање три члана, у којој је најмање један члан верификовани наставник из тог предмета.
- (5) Наставник који је оцијенио ученика оцјеном којом је ученик незадовољан не може бити члан комисије.
- (6) Изузетно, у школама гдје један наставник изводи наставу одређеног предмета може се ангажовати наставник одговарајућег предмета из друге школе.
- (7) Испит из става 4. овог члана обавља се у року од три дана од дана одобрења полагања испита пред комисијом.
- (8) Оцјена комисије је коначна.
- (9) Директор може донијети рјешење којим одбија захтјев ученика предвиђен у ставу 1. овог члана, на које ученик може изјавити жалбу школском одбору у року од осам дана од дана пријема рјешења.
- (10) Рјешење школског одбора је коначно.
- (11) Министар доноси правилник о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.

Члан 79

- (1) Ради континуираног праћења рада и развоја ученика, школа формира и води картон за сваког ученика, са почетним подацима преузетим из основне школе.
- (2) По завршетку сваког разреда у школи, ученику који заврши разред школа издаје свједочанство о завршеном разреду.
- (3) На крају средњег образовања, послје положеног завршног испита или матурског испита, школа издаје ученику диплому о завршеном образовању.
- (4) Ученик који је током цијелог средњег образовања имао одличан успјех и примјерно владање ослобађа се полагања матурског, односно завршног испита.

Члан 80

- (1) У средњој школи ученици полажу сљедеће испите:
 - 1) разредни,
 - 2) завршни,
 - 3) матурски,
 - 4) поправни,
 - 5) допунски,
 - 6) годишњи.
- (2) Разредни испит полаже:

- 1) редован ученик који из оправданих разлога није присуствовао редовној настави више од једне трећине предвиђеног годишњег фонда часова,
 - 2) редован ученик који је из оправданих разлога остао неоцијењен на крају школске године,
 - 3) редован ученик из предмета из којег није организована настава најмање за једну трећину укупног годишњег фонда часова наставе, као и из предмета чију наставу изводи неверификовано лице,
 - 4) ученик којем је одобрено убрзано напредовање,
 - 5) ученик за којег постоји оправдан разлог полагања испита уз сагласност министра,
 - 6) ученик којем је изречена заводска мјера - упућивање у васпитно-поправни дом.
- (3) Завршни испит полажу ученици који су успјешно завршили трећи разред средње стручне школе.
- (4) Матурски испит полажу ученици који су успјешно завршили четврти разред средње техничке школе и гимназије.
- (5) Поправни испит полаже:
- 1) редован ученик који из једног или два наставна предмета има закључену оцјену недовољан (1),
 - 2) редован ученик који на разредном испиту добије оцјену недовољан (1) из једног или два наставна предмета.
- (6) Допунски испит полаже се из одређених предмета у случајевима промјене и даљег наставка школовања, те након спроведеног поступка нострификације.
- (7) Годишњи испит полажу ученици умјетничких школа на крају сваког разреда.
- (8) Уколико ученик добије недовољну оцјену на годишњем испиту из главног предмета, упућује се на понављање разреда.
- (9) Директор школе именује комисије пред којима се полажу поправни испити, разредни испити и други испити у средњем образовању и васпитању, који не спадају у редовно оцјењивање ученика.
- (10) Министар доноси правилник о садржају и начину полагања завршног и матурског испита у средњим стручним и техничким школама, правилник о садржају и начину полагања матурског испита у гимназији и правилник о садржају и начину полагања матурског испита у музичким школама.

Члан 81

- (1) Ученик који се истиче у учењу и владању похваљује се, односно похваљује и награђује.
- (2) Школски одбор, на приједлог наставничког вијећа, утврђује врсте похвала и награда, као и услове за њихово додјелљивање.
- (3) Ученику који је нарочито успјешан у образовно-васпитном процесу и другим активностима у школи може се додијелити похвала и награда према критеријумима утврђеним правилником који усваја школски одбор, при чему се као обавезни морају дефинисати:
 - 1) успјех у учењу и владање ученика,

- 2) залагање у настави и ваннаставним активностима,
- 3) резултати остварени на такмичењима.
- (4) За остварене резултате ученик може добити похвалу:
 - 1) одјељенског старјешине,
 - 2) одјељенског вијећа,
 - 3) наставничког вијећа,
 - 4) директора школе.
- (5) Редован ученик који током образовања покаже изузетне способности и има одличан успјех, може завршити два разреда у току једне школске године.
- (6) Наставничко вијеће утврђује испуњеност услова за остваривање права из става 4. овог члана.
- (7) За ученика генерације бира се ученик који је у току школовања имао одличан успјех и примјерно владање у свим разредима.
- (8) Министар доноси правилник о поступку за избор ученика генерације у средњој школи.

Члан 82

- (1) Ученик може одговарати дисциплински и материјално.
- (2) За повреду обавезе ученику се може изрећи сљедећа васпитно-дисциплинска мјера:
 - 1) укор одјељенског старјешине,
 - 2) укор одјељенског вијећа,
 - 3) укор директора,
 - 4) укор наставничког вијећа,
 - 5) искључење из школе.
- (3) Школа је дужна да писмену одлуку о изреченим васпитно-дисциплинским мјерама одмах по изрицању достави родитељу ученика.
- (4) Ученик или његов родитељ може поднијети жалбу наставничком вијећу у року од осам дана од дана пријема одлуке о изреченој васпитно-дисциплинској мјери из става 2. т. 1) и 2) овог члана.
- (5) Ученик или његов родитељ, може поднијети жалбу школском одбору у року од осам дана од дана пријема одлуке о изреченој васпитно-дисциплинској мјери из става 2. т. 3), 4) и 5) овог члана.
- (6) Васпитно-дисциплинска мјера изриче се за школску годину у којој је утврђена повреда обавезе ученика, а може се у току школске године ублажити или укинути, осим у случају из става 2. тачка 5) овог члана.
- (7) Ученик неће одговарати за материјалну штету и штета се не може наплатити од ученика ако није доказано да је штету учинио сам или са другим ученицима.
- (8) У случају да је ученик одговоран за причињену материјалну штету у школи, одлуку о висини надокнаде доноси директор, на приједлог комисије за процјену штете.

(9) Директор формира комисију која процјењује причињену материјалну штету у школи, у случају да је ученик одговоран за штету.

(10) Директор школе ослобађа ученика обавезе да надокнади причињену штету, ако се докаже да ученик штету није учинио намјерно.

Члан 83

(1) Искључење из школе као васпитно-дисциплинска мјера може се изрећи само за тежу повреду обавезе ученика.

(2) Тежа повреда обавезе ученика је:

1) преправка података у свједочанству, дипломи и другим јавним исправама које издаје школа,

2) преправка или дописивање података у евиденцији коју води школа,

3) политичко организовање и дјеловање ученика у школи,

4) крађа и уништавање имовине школе, привредног друштва, установе, друге организације или другог ученика,

5) подстрекавање, помагање, давање ученику алкохола, дувана или наркотичког средства или њихова употреба,

6) изазивање туче или учешће у тучи,

7) недолично или насилничко понашање према наставницима и осталом радном особљу,

8) недолично или насилничко понашање ученика једних према другима,

9) посједовање оружја,

10) изражавање националне и вјерске нетрпељивости,

11) неоправдано изостајање са наставе и других облика образовно-васпитног рада,

12) злоупотреба кориштења мобилних телефона, у вријеме наставе и снимање видео-клипова за вријеме боравка у школи и њихова даља дистрибуција или у сврху преваре у поступку оцјењивања,

13) изазивање опште опасности по себе и друге,

14) употреба пиротехничких средстава.

(3) Наставничко вијеће доноси одлуку о искључењу ученика из школе.

(4) Ученик или његов родитељ, односно старатељ има право да поднесе жалбу на рјешење о искључењу ученика из школе школском одбору у року од осам дана од дана пријема рјешења.

(5) Школски одбор дужан је да донесе одлуку о жалби из става 4. овог члана, у року од 15 дана од дана пријема жалбе.

(6) Одлука школског одбора је коначна.

(7) Школа је обавезна да на почетку школске године упозна ученике и родитеље са њиховим правима, односно дужностима и одговорностима утврђеним овим законом и правилима школе.

(8) Директор је дужан да о изреченим васпитно-дисциплинским мјерама, и дјелима која утичу на здравље и безбједност ученика, а која се десе у школи, обавијести надлежне установе и органе.

(9) Са учеником који врши повреду правила понашања или се не придржава одлука директора и органа школе, неоправдано изостане са наставе 15 часова, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа је дужна да, уз учешће родитеља ученика, појача васпитни рад активностима: у оквиру одјељенске заједнице, стручним радом одјељенског старјешине, педагога, психолога, посебних тимова, а када је то неопходно, да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите на промјени понашања ученика.

(10) Уколико се против ученика води кривични поступак или је затечен у вршењу тешког кривичног дјела, ученику ће се омогућити полагање разредног испита без присуства редовној настави, све до обуставе кривичног поступка или правоснажности судске пресуде.

Члан 84

(1) Ученик, односно родитељ може у току школовања поднијети захтјев за прелазак у другу школу ради завршавања почетог школовања.

(2) Ученик из става 1. који прелази у другу школу има обавезу да полаже допунске испите из предмета који нису били утврђени наставним планом и програмом који је ученик почео да савладава, у роковима и на начин утврђен одлуком наставничког вијећа.

(3) Ученик из става 1. овог члана послџе завршеног првог, односно другог разреда може да пређе у другу струку, односно занимање или смјер, ако је у претходним разредима имао најмање врлодобар успјех и примјерно владање и ако му то одобри наставничко вијеће.

(4) Ученик из става 1. овог члана послџе завршеног првог, односно другог разреда може да пређе у истој струци у друго занимање или смјер, ако је у претходним разредима имао врлодобар успјех и примјерно владање и ако му то одобри наставничко вијеће.

(5) У случајевима из ст. 3. и 4. овог члана, наставничко вијеће узима у обзир број ученика у одјељењима, који не може прећи максималан број ученика утврђен чланом 55. став 3. овог закона.

(6) Уколико ученик жели да пређе у нижи степен образовања, послџе завршеног првог, односно другог разреда, може уз његов пристанак и пристанак родитеља, наставити образовање за занимања са једноставнијим програмом у истој или другој школи у другу струку, односно занимање, или у истој струци у друго занимање, уколико има примјерно владање и ако му то одобри наставничко вијеће.

(7) Школа ће омогућити прелазак ученика из школе и наставак школовања у другој школи ако је мјесто у којем се налази школа постало мјесто пребивалишта родитеља ученика, што се доказује увјерењем о пребивалишту ученика и родитеља.

(8) Уколико ученик из става 7. овог члана прелази у одјељење које има максималан број ученика утврђен чланом 55. став 3. овог закона, школа је дужна да затражи сагласност министра.

(9) Ученику из става 7. овог члана дозволиће се наставак школовања у другој школи, ако у мјесту у које ученик прелази не постоји школа коју је претходно похађао, уз обавезу да положи испите из предмета који нису били заступљени у школи из које долази.

(10) Ученик који заврши средњу стручну школу у трогодишњем трајању може се уписати у четврти разред средње техничке школе исте струке ако је аритметичка средина општег успјеха за сва три разреда у средњој стручној школи оцјена најмање 3.50, ако ученик има примјерно владање и ако му то одобри наставничко вијеће.

(11) Ученици из ст. 3, 4, 6. и 7. овог члана обавезни су да положе разлику предмета најкасније до 30. априла текуће школске године, а ако разлику предмета не положе до тог рока, губе статус редовних ученика.

(12) Прелазак из приватне у јавну школу, послѣ завршеног разреда ученик може остварити ако је у претходним разредима имао одличан успјех и примјерно владање, а приликом уписа у приватну школу је испуњавао услове за упис у први разред у јавну школу.

(13) Прелазак ученика, под условима из става 12. овог члана, одобрава наставничко вијеће, водећи рачуна о броју ученика прописаних чланом 55. став 3. овог закона.

(14) Ученик, односно родитељ незадовољан одлуком наставничког вијећа може поднијети приговор школском одбору.

Члан 85

(1) Ученик прелази у другу школу на основу исписнице у року од осам дана од дана издавања исписнице и свједочанстава о завршеном претходном разреду.

(2) Редован ученик се може исписати из школе најкасније 45 дана прије завршетка наставне године.

(3) Исписница се издаје у року од пет дана од дана подношења захтјева родитеља за издавање исписнице.

(4) У току поступка искључења ученика из школе, школа не може ученику издати исписницу до коначне одлуке школског одбора.

Члан 86

(1) Ученик губи статус редовног ученика:

- 1) завршавањем образовања,
- 2) исписивањем из школе,
- 3) искључењем из школе,
- 4) напуштањем школе,
- 5) када изгуби право на редовно школовање.

(2) Ученику који је исписан из школе издаје се исписница, која садржи податке о његовом успјеху.

(3) Поступак и услови за утврђивање престанка статуса редовног ученика утврђују се актима школе.

Члан 87

(1) Редован ученик који је искључен из школе нема право да се упише у исту или другу школу као редован ученик у истој школској години.

(2) Уколико је ријеч о малољетном лицу из става 1. овог члана које долази из породице са нарушеним породичним односима, школа је дужна да обавијести надлежни центар за социјални рад.

ГЛАВА VII

УЧЕНИЦИ СА ПОСЕБНИМ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИМ ПОТРЕБАМА

Члан 88

(1) Дјеца са посебним образовно-васпитним потребама имају право на средње образовање.

(2) Образовање дјеце и младих са посебним образовно-васпитним потребама саставни је дио јединственог образовног система Републике.

(3) Ученици са посебним образовно-васпитним потребама (у даљем тексту: ученици са посебним потребама) су:

1) надарени и талентовани ученици,

2) ученици са сметњама у развоју:

1. ученици са оштећењем вида,

2. ученици са оштећењем слуха,

3. ученици са оштећењем у говорно-гласовној комуникацији,

4. ученици са тјелесним оштећењем и хроничним обољењима,

5. ученици са интелектуалним оштећењем,

6. ученици са психичким поремећајима и обољењима,

7. ученици са вишеструким сметњама,

3) ученици са сметњама у учењу, проблемима у понашању и емоционалним проблемима,

4) ученици са сметњама условљеним васпитањем, социјалним, економским и културним факторима.

(4) Ученици са посебним потребама уписују се на основу налаза и мишљења стручне комисије о процјени потреба и усмјеравању дјеце и омладине са сметњама у развоју, а које доноси надлежна установа.

(5) Приједлог за утврђивање, односно поновно утврђивање врсте и степена ометености у развоју може да поднесе родитељ, лекар у надлежној здравственој установи, установа социјалне и дјечје заштите, школа и друга јавна, невладина и приватна организација, као и појединац.

(6) Налазом и мишљењем о процјени потреба и усмјеравању дјеце и омладине са сметњама у развоју, у складу са врстом и степеном ометености у развоју

предлаже се школовање и професионално усмјеравање ученика у складу са овим законом.

(7) Образовање ученика са посебним потребама одвија се у редовним школама или школама за дјецу са сметњама у развоју.

(8) Ученици са посебним потребама имају право да буду у редовном разреду, ако је то у складу са њиховим потребама и психофизичким могућностима и уколико је школи одобрен упис за занимање за који постоји прилагођени наставни план и програм.

(9) Рад са ученицима са посебним потребама може се организовати у мањим групама у школи или појединачним радом са наставником - специјалистом.

Члан 89

(1) Ученици са посебним потребама стичу средње образовање и васпитање у редовним школама у којима је одобрено школовање за занимања за која постоје прилагођени наставни планови и програми (у даљем тексту: инклузија) или средњим школама за дјецу са сметњама у развоју.

(2) У редовним школама, ученици са посебним потребама школују се у редовним и комбинованим одјељењима.

(3) У школама за дјецу са сметњама у развоју школују се ученици у складу са препорукама наведеним у налазу и мишљењу стручне комисије.

Члан 90

(1) Образовно-васпитни рад са надареним и талентованим ученицима реализује се на основу наставног плана и програма, те индивидуалних образовних програма које предлаже стручни тим школе, а усваја наставничко вијеће.

(2) У раду са надареним и талентованим ученицима школа треба да обезбиједи:

1) већу индивидуализацију наставе и примјену средстава, облика и метода рада у складу са потребама надарених и талентованих ученика, а посебно за:

1. учење путем истраживања, рјешавања проблема и открића,
2. сложеније облике програмираног учења,
3. обликовање процеса учења у коме се захтијева већи степен стваралачког учења,
4. посебне програме у оквиру додатне наставе,
5. избор одговарајућих модела у оквиру наставе на више нивоа тежине,
6. посебне програме учења кориштењем електронских медија,

2) ваннаставне активности које подстицајно дјелују на развој, исказивање и усавршавање надарености и талента ученика:

1. учешће у слободним активностима, секцијама и клубовима у којима се могу бирати програми и активности у складу са њиховим интересовањима, темпом напредовања и нивоом аспирација,
2. примјена посебних програма подршке кроз такмичења, награде, стипендије, истраживачке кампове, посјете научним центрима, изложбе, фестивале науке.

(3) Министар даје сагласност за формирање огледних или специјализованих одјељења.

Члан 91

(1) У школи се формира тим за подршку надареним и талентованим ученицима (у даљем тексту: тим за подршку).

(2) Директор школе, на приједлог наставничког вијећа, доноси рјешење о именовању и броју чланова тима за подршку.

(3) Тим за подршку чине: наставници школе, стручни сарадници и родитељ ученика.

(4) Директор школе именује координатора тима за подршку, по правилу, педагога или психолога.

(5) Тим за подршку сарађује са стручним тимом школе, промовише значај рада са надареним и талентованим ученицима, сарађује са представницима образовних институција система, научних институција, невладиних организација и других који могу пружити подршку надареним и талентованим ученицима.

Члан 92

Школа врши идентификацију, образовање, праћење и подстицање надарених и талентованих ученика, у складу са овим законом и законом којим се регулише школовање и стипендирање младих талената.

Члан 93

(1) У одјељењу у средњим школама за дјецу са сметњама у развоју из члана 88. став 3. тачка 2) овог закона, може да буде од шест до десет ученика.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, одјељење у које су укључени ученици са вишеструким сметњама у развоју и одјељење комбиновано од више разреда може имати од три до шест ученика.

(3) Министар доноси правилник о начину организације рада, нормативима и стандардима за финансирање средњих школа за дјецу са сметњама у развоју.

Члан 94

(1) За образовање, васпитање, хабилитацију и рехабилитацију ученика са сметњама у развоју из члана 88. став 3. тачка 2) овог закона, може се основати средња школа за дјецу са сметњама у развоју.

(2) Школа из става 1. овог члана може да има у свом саставу заштитну, производну радионицу или радионицу практичне наставе, као и документациони центар с циљем информисања, обуке, вођења и прикупљања документације о дјечи са сметњама у развоју.

(3) Јединица локалне самоуправе на чијој територији родитељ ученика из става 1. овог члана има пребивалиште, сноси трошкове сервисних услуга:

1) превоза,

2) исхране,

3) смјештаја ученика.

(4) Смјештај и исхрана могу бити у виду дневног или сталног боравка.

Члан 95

(1) Током трајања средњег образовања и васпитања може се обавити поновно утврђивање врсте и степена ометености у развоју ученика.

(2) Приједлог за поновно утврђивање врсте и степена ометености у развоју ученика може поднијети родитељ, школа, здравствена установа и установа социјалне заштите.

(3) Установе социјалне заштите чији је оснивач Влада могу обављати дјелатност образовања и васпитања дјеце са сметњама у развоју, у складу са овим законом и законом којим се прописује социјална заштита.

(4) Циљ оснивања установа из става 3. овог члана је рани третман, хабилитација, рехабилитација, социјализација, образовање и васпитање дјеце са сметњама у развоју.

Члан 96

(1) Школа је одговорна за утврђивање и опис посебних образовних потреба ученика, као и за општи план задовољавања тих потреба уз помоћ специјализоване стручне службе школе са педагошким, психолошким и дефектолошким знањем здравствене или друге установе.

(2) Школа се може обратити РПЗ за савјет и обуку наставника и стручних сарадника за помоћ у образовању ученика са посебним образовним потребама.

(3) Министарство може организовати обуку наставника и стручних сарадника путем семинара, обуке на радном мјесту у краћим или дужим периодима, појединачног усмјеравања и других активности којима је циљ да помогну школама.

(4) Родитељи ученика са посебним образовним потребама присуствују по потреби раду стручног тима школе и континуирано сарађују са наставницима и стручним сарадницима.

(5) Родитељима се сваког полугодишта доставља писани извјештај о постигнутим резултатима ученика.

ГЛАВА VIII ВАНРЕДНО ОБРАЗОВАЊЕ УЧЕНИКА

Члан 97

(1) Ванредни ученик је ученик који савладава наставни план и програм, односно стиче средње образовање без редовног похађања наставе, путем полагања испита.

(2) Ванредни ученик је лице које је изгубило статус редовног ученика, а млађе је од 18 година.

(3) Изузетно, осим лица из става 2. овог члана, право на ванредно образовање могу стећи и сљедећа лица:

1) редован ученик који у току школске године одлучи да пређе на ванредно образовање,

- 2) ученик који упоредо савладава други наставни план и програм, односно дио наставног плана и програма,
- 3) редован ученик завршног разреда који не положи поправни, матурски или завршни испит у августовском испитном року, може тај испит да полаже као ванредан ученик у испитним роковима утврђеним општим актом школе, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова, у складу са рјешењем министра из члана 98. став 1. овог закона.
- (4) Редован ученик из става 3. тачка 2) овог члана може се ослободити обавезе плаћања школарине и трошкова плаћања испита по одобрењу директора школе, ако постиже изузетне резултате у учењу и уколико потиче из осјетљивих друштвених група.
- (5) Школе могу обављати средње образовање ванредних ученика уколико су за то регистроване у суду.
- (6) Испити за ванредне ученике су:
- 1) разредни испит,
 - 2) поправни испит,
 - 3) завршни испит,
 - 4) матурски испит,
 - 5) допунски испит,
 - 6) годишњи испит.
- (7) Ванредни ученик полаже испите из сваког наставног предмета утврђеног наставним планом и програмом у оквиру једног разреда, осим наставног предмета физичког васпитања.
- (8) Рокови полагања испита ванредних ученика утврђују се годишњим планом рада школе за сваку школску годину, а испити се могу полагати у сљедећим роковима:
- 1) октобарски,
 - 2) фебруарски,
 - 3) априлски,
 - 4) јунски.
- (9) Ванредни ученик може полагати највише четири испита у једном року.
- (10) Владање ванредног ученика се не оцјењује.
- (11) Школа је обавезна да води матичну књигу ванредних ученика.
- (12) Ученик из става 3. тачка 1) овог члана не може наставити редовно образовање.

Члан 98

- (1) Министар доноси рјешење којим се утврђује висина школарине и трошкови полагања испита ванредних ученика.
- (2) Школа са ванредним учеником, односно са његовим родитељима закључује уговор, којим се регулишу међусобна права и обавезе.
- (3) Трошкове из става 1. овог члана плаћају ванредни ученици.

(4) Плаћање школарине из става 1. овог члана врши се за сваку појединачну годину ванредног школовања приликом уписа, у складу са уговором из става 2. овог члана.

(5) Министар доноси правилник о упису и начину полагања испита ванредних ученика.

Члан 99

(1) Права ванредних ученика су:

- 1) да путем полагања испита стекну одговарајуће образовање,
- 2) уважавање личности ванредног ученика,
- 3) право на припремни рад кроз консултације са предметним наставником,
- 4) право на подношење жалбе директору, у року од три дана од дана упознавања ванредног ученика са закључном оцјеном, у случају да је са оцјеном незадовољан.

(2) Директор је дужан да одлучи о жалби у року од 24 сата од пријема жалбе, а најкасније првог наредног радног дана.

Члан 100

(1) Обавезе ванредних ученика су да:

- 1) поштује школска правила, одлуке директора, наставника и органа школе,
- 2) ради на усвајању знања, вјештина и компетенција, те у поступку оцјењивања на испиту покаже своје стварно знање без кориштења разних облика недозвољених радњи,
- 3) уредно плаћа школарину и трошкове полагања испита,
- 4) извршава друге обавезе утврђене општим актом школе.

(2) Јавне исправе које школа издаје ванредном ученику су:

- 1) свједочанство за сваки завршени разред,
- 2) диплома о завршеном матурском, односно завршном испиту.

Члан 101

Након завршеног средњег образовања и васпитања у средње стручне и средње техничке школе може да се упише лице ради преквалификације, доквалификације, полагања специјалистичког испита у складу са прописима којима се уређује стручно образовање и цјеложивотно учење.

ГЛАВА IX РАДНИЦИ ШКОЛЕ

Члан 102

(1) Образовно-васпитни рад у школи обављају наставници и стручни сарадници.

(2) Наставник обавља сљедеће послове:

- 1) остварује циљеве и задатке средњег образовања и васпитања утврђене овим законом и на основу њега донесеним прописима и другим актима,

- 2) планира и реализује наставни план и програм у оквиру 40-часовне радне седмице и годишњег програма рада школе,
- 3) вреднује успјех и владање ученика,
- 4) води педагошку евиденцију и документацију о образовно-васпитном раду и ученицима,
- 5) сарађује са стручном службом школе, родитељима ученика и друштвеним партнерима чији је рад значајан за квалитет рада школе,
- 6) учествује у раду стручних органа школе ради унапређивања рада школе,
- 7) извршава и друге обавезе које произлазе из општих аката школе и годишњег програма рада школе.

(3) Наставници и стручни сарадници дужни су да предузимају мјере заштите права дјетета, те да о сваком кршењу тих права одмах обавијесте надлежну социјалну службу.

(4) Рад у школи не може обављати лице које је правоснажном пресудом осуђивано за кривична дјела учињена против достојанства личности, морала, злоупотребе опојних средстава, службене дужности, полног интегритета, злостављања дјетета, полног и другог насиља над дјететом или малољетним лицем.

(5) Министар, на приједлог РПЗ, доноси етички кодекс за раднике и ученике средње школе.

Члан 103

(1) Школа је самостална у запошљавању наставника, стручних сарадника и осталих радника, у складу са законима.

(2) На права и дужности запослених у школи које нису уређене овим законом примјењује се општи пропис о раду и колективни уговор за запослене у просвјети и култури.

(3) У средњем образовању поштује се слобода наставника да изводи наставу на начин који сматра одговарајућим, при чему се мора водити рачуна о педагошким стандардима и примјени савремених облика и метода рада у извођењу наставе.

Члан 104

(1) Послове наставника може да обавља лице које, осим општих услова утврђених општим прописом о раду, испуњава и сљедеће посебне услове:

1) има завршен најмање први циклус студијског програма у четворогодишњем трајању, са остварених најмање 240 ECTS бодова или еквивалент и стручно звање у одређеној области,

2) има љекарско увјерење о психичкој и физичкој способности за рад са ученицима,

3) има положен стручни испит за рад у настави, осим ако се јавни конкурс расписује за пријем приправника.

(2) Услови из става 1. овог члана доказују се прије заснивања радног односа.

- (3) Лице из става 1. које има завршен други циклус студија, обавезно мора имати завршен први циклус студија из исте научне области из става 1. тачка 1) овог члана.
- (4) Изузетно од става 1. тачка 1) овог члана, послове наставника практичне наставе могу изводити и лица са другим степеном стручне спреме, у складу са правилником којим се дефинишу стручни профили и звања наставника и стручних сарадника.
- (5) Дипломе издате у Босни и Херцеговини, као и дипломе издате у бившој СФРЈ до 6. априла 1992. године са истим степеном и врстом школске спреме која се тражи за наставнике и сараднике школе, имају једнаку вриједност, а у складу са законским прописима о важности јавних исправа.
- (6) За доказивање услова из става 1. тачка 2) овог члана прихвата се само љекарско увјерење о психофизичкој способности радника које издаје надлежна здравствена установа.
- (7) Изузетно од услова из става 1. тачка 3) овог члана, школа може, на упражњено радно мјесто, ангажовати лице које је стекло радни стаж ван школе у трајању од најмање годину дана у струци, уколико испуњава остале услове прописане овим законом.
- (8) Лице из става 7. овог члана дужно је да положи стручни испит у року од десет мјесеци од дана заснивања радног односа у школи.
- (9) Лице из става 8. овог члана нема статус приправника, а стручни испит полаже под истим условима предвиђеним за приправника.
- (10) Директор и стручни сарадници не обављају послове у настави.
- (11) Министар доноси правилник о стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у средњим техничким и средњим стручним школама.
- (12) Министар доноси правилник о стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у гимназији.
- (13) Министар доноси правилник о врсти, стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у музичким школама.
- (14) Министар доноси правилник о врсти, стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у школама за дјецу са посебним образовним потребама.

Члан 105

- (1) Стручне послове у школи обављају радници стручне службе школе (у даљем тексту: стручни сарадници): педагог, психолог, социјални радник и библиотекар.
- (2) Лица из става 1. овог члана, поред општих услова утврђених општим прописом о раду, морају имати:
- 1) завршен први циклус студијског програма у трајању од најмање четири године и остварених најмање 240 ECTS бодова или еквивалент,
 - 2) положен стручни испит за рад у образовно-васпитном процесу,
 - 3) љекарско увјерење о психофизичкој способности за рад са ученицима.

(3) Лица из става 1. овог члана која имају завршен други циклус студија, обавезно морају имати завршен први циклус студија из одређене области из става 2. тачка 1) овог члана.

(4) Број извршилаца из става 1. овог члана одређује се правилником којим се прописују нормативи и стандарди за финансирање средњих школа.

Члан 106

(1) Директор расписује јавни конкурс за упражњено радно мјесто наставника, стручног сарадника, секретара и рачуновође, обавезно посредством Завода за запошљавање Републике Српске.

(2) Конкурс за попуну упражњеног радног мјеста објављује се у дневним новинама које се објављују у Републици.

(3) Конкурс за упражњено радно мјесто расписује се на одређено или неодређено вријеме.

(4) Приликом расписивања конкурса, у конкурс је потребно навести да ли се прима приправник или лице са радним искуством.

(5) У случају да се расписује конкурс за лица са радним искуством, потребно је навести да право учешћа на конкурс имају и лица из члана 104. став 7. овог закона.

(6) Конкурс за упражњено радно мјесто на неодређено вријеме може се расписати само у случају када постоји потреба за ангажовањем радника на најмање пола радног времена.

(7) Конкурс за пријем радника на одређено вријеме може се расписати и за мање од једне четвртине радног времена.

(8) Раднику запосленом на одређено вријеме и неверификованом наставнику, радни однос на одређено вријеме не може прерасти у радни однос на неодређено вријеме.

(9) Приликом расписивања конкурса потребно је навести да право учешћа на конкурс имају и лица која су по прописима важећим до ступања на снагу овог закона испуњавали услове у погледу профила и звања наставника.

Члан 107

(1) Прије расписивања конкурса за попуну упражњеног радног мјеста за раднике из члана 106. став 1. овог закона, са пуним или непуним радним временом, директор је дужан распоредити:

1) наставника који је остао без норме или има непуну норму часова за одређени наставни предмет у школи,

2) наставника школе са подручја актива директора за чијим радом је дјелимично или потпуно престала потреба у другој школи, уколико не изискује додатне трошкове превоза.

(2) Распоређивање радника из става 1. овог члана врши се за раднике који имају закључен уговор о раду на неодређено вријеме са школом.

(3) Распоређивање радника из става 1. тачка 2) овог члана врши се за раднике којима је умањена норма на коју су закључили уговор о раду приликом заснивања радног односа, а који су са тим сагласни.

(4) Уколико и након распоређивања радника из става 1. тачка 1) овог члана радно мјесто не буде попуњено, актив директора средњих школа размјењује информације о расположивим потребним наставницима ради њиховог распоређивања.

(5) Уколико и након распоређивања радника из става 4. овог члана радно мјесто не буде попуњено, предсједници актива средњих школа размјењују информације о расположивим потребним наставницима са директорима основних школа са подручја јединице локалне самоуправе на којој се средња школа налази, ради њиховог распоређивања.

(6) Уколико не постоји могућност трајног распоређивања, радник из става 1. тачка 2) и ст. 3, 4. и 5. овог члана, распоређује се на једну школску годину, о чему школе закључују споразум о упућивању радника на рад у другу школу, у складу са законом којим се дефинишу радни односи.

(7) Радник из става 6. овог члана по истеку времена на које је распоређен задржава статус лица без норме или са умањеном нормом и распоређује се у складу са процедурама прописаним овим чланом.

Члан 108

(1) Комисију за пријем радника (у даљем тексту: комисија за пријем) именује директор.

(2) Комисија за пријем из става 1. овог члана дужна је да у року од осам дана од дана закључивања конкурса сачини и предложи директору листу кандидата који испуњавају услове конкурса.

(3) Директор је дужан да прими у радни однос првог кандидата са ранг-листе за избор кандидата.

(4) Уколико кандидат који је први на листи не прихвати понуђено радно мјесто, прима се у радни однос сљедећи кандидат са листе.

(5) Министар доноси правилник о поступку за пријем у радни однос у средњој школи и начину бодовања критеријума за пријем.

(6) У правилнику из става 5. овог члана, критеријуми за пријем радника су:

1) вријеме проведено на евиденцији незапослених лица, коју води Завод за запошљавање, након стицања одговарајуће стручне спреме,

2) просјек оцјена током студирања,

3) резултати остварени на интервјуу и тесту,

4) радни стаж кандидата.

(7) У случају да пријављени кандидат није задовољан одлуком директора, може поднијети приговор школском одбору, у року од осам дана од дана пријема обавјештења.

(8) Школски одбор одлучује о приговору кандидата из става 6. овог члана, провјерава наводе из жалбе и законитост спровођења поступка избора и пријема кандидата.

(9) Одлука школског одбора је коначна и против исте није дозвољена жалба, али се може покренути судски поступак пред надлежним судом.

(10) Ако се на конкурс не пријави наставник који испуњава услове стручне спреме утврђене овим законом и правилником којим се уређује врста стручне спреме наставника и стручног сарадника и уколико не постоји могућност ангажовања стручног лица запосленог у школи или на подручју актива директора са непуним нормом, директор може, на одређено вријеме, примити лице без потребних услова у погледу нивоа и врсте образовања - неверификовани наставник, са најмање четири одслушана семестра тог предмета у току студија, а најдуже за једно полугодиште.

(11) Министар доноси упутство о ангажовању неверификованих лица на мјесто наставника.

Члан 109

(1) У случајевима изненадног одсуства наставника, стручног сарадника, секретара и рачуновође због болести и другог оправданог одсуства, када обављање послова не трпи одгађање, директор школе може, без расписивања јавног конкурса, закључити уговор о раду на одређено вријеме са лицем које има радно искуство и које испуњава услове прописане овим законом и правилником којим се дефинишу профили и звања наставника и стручних сарадника, а најдуже до 60 дана.

(2) У случају из става 1. овог члана, уколико дође до изненадног одсуства наставника, директор распоређује наставника са непуним нормом часова из те школе, уколико је то могуће, а најдуже до 60 дана.

(3) Изузетно, у случају из става 1. овог члана, уколико није могуће ангажовати лице са искуством, школа може ангажовати лице без искуства.

Члан 110

(1) На захтјев радника школе, а с циљем омогућавања радницима лакшег обављања радних обавеза и рационализације трошкова превоза, школе се могу споразумјети о трајном премјештају радника који имају закључене уговоре о раду на неодређено вријеме са школом, а раде на истим радним мјестима.

(2) У случају из става 1. овог члана, трајни премјештај се може извршити уз сагласност, у писаној форми оба радника, оба директора школа и сагласност Министарства.

Члан 111

(1) Школа може на упражњено радно мјесто ангажовати приправника.

(2) Приправнички стаж траје годину дана.

(3) Приправник је лице које се први пут запошљава у струци.

(4) Лице које има мање од годину дана радног искуства у струци и није остварило услове за полагање стручног испита има статус приправника.

(5) Након истека приправничког стажа приправник може приступити полагању стручног испита.

- (6) Приправнику који у року од десет мјесеци по истеку приправничког стажа не положи стручни испит, престаје радни однос.
- (7) Током приправничког стажа наставници, стручни сарадници, секретари и рачуновође оспособљавају се уз помоћ ментора за самостални рад, савладавају програм приправничког стажа и припремају се за полагање стручног испита.
- (8) Школа може са незапосленим лицем закључити уговор о стручном оспособљавању ради обављања приправничког стажа у складу са законом којим се регулишу радни односи.
- (9) У случају из става 8. овог члана школа је дужна да затражи сагласност Министарства.
- (10) Студенти факултета који се образују за наставничка занимања могу да обављају праксу у школама са којима је факултет потписао споразум о обављању праксе.
- (11) Министар рјешењем одређује школе у којима се полаже практични дио стручног испита.

Члан 112

- (1) Приправник-наставник, приправник-стручни сарадник и приправник-секретар полажу стручни испит у складу са правилником о поступку и програму за полагање стручног испита у средњој школи, који доноси министар.
- (2) Приправник-рачуновођа полаже стручни испит у складу са прописима којима се регулише књиговодствено-рачуноводствена област.
- (3) Стручни испит из става 1. овог члана састоји се из практичног и усменог дијела испита.
- (4) Практични дио стручног испита приправник полаже у школи из члана 111. став 11. овог закона, а усмени дио стручног испита у Министарству.
- (5) Висина накнаде за полагање стручног испита износи 80% најниже нето плате у Републици, за мјесец који претходи подношењу пријаве за полагање.
- (6) Министар рјешењем именује комисију за полагање стручног испита (у даљем тексту: комисија) и одређује висину накнаде за рад чланова комисије.
- (7) Чланови комисије из реда запослених у Министарству и РПЗ немају право на новчану накнаду за учешће у раду комисије.
- (8) Трошкове првог полагања стручног испита сноси школа у којој је приправник запослен на неодређено вријеме.
- (9) Лице из члана 111. став 8. овог закона само плаћа трошкове полагања стручног испита.
- (10) Полагање стручног испита обавља се у више испитних рокова.
- (11) Министар, у складу са бројем пријављених кандидата, унутар испитних рокова доноси рјешење којим одређује датум за полагање практичног, усменог и писменог дијела стручног испита.
- (12) Кандидату који положи стручни испит министар издаје увјерење о положеном стручном испиту.

Члан 113

(1) Директор, наставници, стручни сарадници и остали радници школе морају обавити љекарски систематски преглед сваке године прије почетка редовне наставе.

(2) Психичка, физичка и здравствена способност директора, наставника, стручних сарадника и осталих радника школе може се провјеравати и у току школске године.

(3) Систематски прегледи директора, наставника, стручних сарадника и осталих радника школе обављају се код надлежних здравствених установа, са којима школа има закључен уговор.

(4) Директор, наставници, стручни сарадници и остали радници који болују од заразне или душевне болести, корисници дроге и алкохоличари не могу радити у школи.

(5) Ако постоји основана сумња да је наставнику, стручном сараднику и другима радницима нарушено психичко или физичко здравље, због чега је смањена њихова способност обављања образовно-васпитног рада, школски одбор на приједлог директора, наставничког вијећа, савјета ученика или савјета родитеља доноси одлуку о упућивању радника на комисијски љекарски преглед у надлежну здравствену установу.

(6) Ако надлежна здравствена установа утврди да је психичко или физичко здравље лица из става 5. овог члана нарушено и битно смањена његова способност за обављање образовно-васпитног рада, школски одбор доноси одлуку о ослобађању радника од непосредног образовно-васпитног рада са ученицима.

(7) Ако школа не може обезбиједити друго радно мјесто које одговара стручној спреми и преосталој радној способности лицу из става 6. овог члана, као и осталим радницима за које је утврђено да је њихово психичко или физичко здравље нарушено, обезбјеђује се материјална и социјална сигурност у складу са законом којим се регулише ова област.

(8) Директор, наставници, стручни сарадници и остали радници који одбију да оду на комисијски љекарски преглед чине тежу повреду радне дужности.

Члан 114

(1) Радно вријеме наставника и стручног сарадника износи 40 часова у оквиру радне седмице.

(2) Структуру и распоред обавеза наставника и стручног сарадника у оквиру радне седмице, као и седмични и годишњи фонд часова доноси школски одбор годишњим програмом рада школе.

(3) Школа до 30. септембра издаје наставницима рјешење о 40-часовној радној седмици.

(4) Министар доноси правилник о 40-часовној радној седмици у средњој школи.

Члан 115

(1) Ако школа не може да обезбиједи наставника и стручног сарадника за број часова који је већи од предвиђене норме часова, директор их може распоредити наставницима и стручним сарадницима тог предмета до краја школске године, али

број часова седмично и годишње не смије бити већи од броја прописаног Законом о раду.

(2) Наставник и стручни сарадник који одбије да изводи наставу према овом члану чини тежу повреду радне дужности.

Члан 116

(1) Наставници, стручни сарадници, секретари, рачуновође и директори школа дужни су да се стручно усавршавају кроз обавезне програме обука и усавршавања које одобри министар.

(2) У складу са потребама образовања и васпитања министар одређује области стручног усавршавања за период од четири године.

Члан 117

(1) Носиоци организације и реализације стручног усавршавања наставника, стручних сарадника и директора су РПЗ, школа и високошколска установа.

(2) Стручно усавршавање остварује се кроз: програме обуке, стручне скупове, савјетовања, љетне и зимске школе, стручна и студијска путовања, међународне и регионалне скупове и кроз програме у оквиру цјеложивотног учења, истраживачки рад и усвајање нових знања кроз обуке са запосленима у високошколским установама.

(3) Стручно усавршавање образовно-васпитних радника школа планира годишњим програмом рада школе, развојним планом, а у складу са дефинисаним областима из члана 116. став 2. овог закона.

Члан 118

(1) Рад наставника и стручних сарадника оцјењује директор, најмање једном годишње.

(2) Наставници и стручни сарадници оцјењују се из сљедећих области:

- 1) планирање, програмирање и припремање,
- 2) учење и поучавање, праћење и вредновање,
- 3) креирање окружења за ученике, сарадња са породицом и заједницом,
- 4) професионални развој,
- 5) учешће у раду и развоју школе и образовног система.

(3) Рад директора оцјењује се из сљедећих области:

- 1) руковођење образовно-васпитним процесом,
- 2) планирање и организовање рада школе,
- 3) сарадња са органима јединице локалне самоуправе и родитељима,
- 4) финансијско и административно управљање радом школе.

(4) Рад директора континуирано прати и оцјењује министар.

(5) На приједлог РПЗ министар оцјењује директора, најмање једном у двије године.

Члан 119

- (1) За постигнуте резултате у раду наставници и стручни сарадници могу бити похваљени и награђени.
- (2) Наставници и стручни сарадници могу напредовати и стећи стручна звања:
 - 1) ментор - ако два пута узастопно буде оцијењен интегрисаном оцјеном "нарочито се истиче",
 - 2) савјетник - ако три пута узастопно буде оцијењен интегрисаном оцјеном "нарочито се истиче",
 - 3) виши савјетник - ако четири пута узастопно буде оцијењен интегрисаном оцјеном "нарочито се истиче".
- (3) Министар доноси рјешење о стручном напредовању у звања из става 2. овог члана.
- (4) Министар доноси правилник о начину стручног усавршавања, оцјењивању директора, наставника и стручних сарадника и напредовању наставника и стручних сарадника.
- (5) Поред наставника и стручних сарадника, директор прати и рад осталих радника, те их на основу постигнутих резултата похваљује и награђује у складу са општим актима школе.

Члан 120

- (1) Повреду радне обавезе радник чини неизвршавањем или немарним, неблаговременим и несавјесним извршавањем радне обавезе или кршењем етичког кодекса.
- (2) За повреду радне обавезе радник одговара у поступку за утврђивање одговорности.
- (3) Одговорност за повреду радне обавезе не искључује кривичну, прекршајну и материјалну одговорност.
- (4) Дисциплински поступак против радника који је учинио повреду радне обавезе покреће непосредни руководилац или лице које он овласти.
- (5) За повреду радних обавеза и радне дисциплине раднику се може изрећи једна од сљедећих мјера:
 - 1) писмено упозорење,
 - 2) новчана казна,
 - 3) престанак радног односа.
- (6) Мјера из става 5. тачка 3) овог члана не може се изрећи за лакше повреде радне обавезе.
- (7) На одлуку директора о изреченој мјери из става 5. овог члана, незадовољни радник може изјавити приговор школском одбору.
- (8) Одлука школског одбора је коначна, а радник незадовољан одлуком може покренути поступак у складу са законом којим се уређују радни односи.
- (9) Поступак утврђивања одговорности за теже повреде радних обавеза и дужности спроводи дисциплинска комисија.
- (10) Посебним колективним уговором уређује се покретање, вођење и застаријевање дисциплинског поступка за утврђивање дисциплинске одговорности

због повреде радних обавеза и друга питања од значаја за заштиту радне дисциплине, као и питање материјалне одговорности радника.

(11) Школа је дужна да донесе правилник о дисциплинској одговорности и дисциплинском поступку у складу са овим законом и Посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске.

Члан 121

(1) Теже повреде радних обавеза су:

- 1) одбијање радника да извршава своје радне обавезе одређене уговором о раду и рјешењем о 40-часовној радној седмици,
- 2) одбијање радника да оде на комисијски лјекарски преглед,
- 3) крађа, намјерно уништење, оштећење или незаконито располагање средствима школе, као и наношење штете трећим лицима, коју је школа дужна да надокнади,
- 4) злоупотреба положаја са материјалним или другим посљедицама за школу,
- 5) насилно понашање према ученицима, радницима и трећим лицима,
- 6) долазак на посао у алкохолисаном стању или под утицајем опојних средстава, те кориштење алкохолних пића или опојних средстава током радног времена,
- 7) неоправдан изостанак са посла у трајању од три дана у календарској години,
- 8) организовање инструктивне наставе и курсева за ученике школе у којој ради,
- 9) испитивање и оцјењивање ученика супротно овом закону и подзаконским прописима,
- 10) организовање ученика у политичке сврхе,
- 11) изазивање националне или вјерске нетрпељивости,
- 12) непримјерено понашање према ученицима, омаловажавање и вријеђање ученика, родитеља ученика или радних колега,
- 13) организовање или учествовање у продаји књига или друге робе ученицима,
- 14) наплаћивање тестова ученицима,
- 15) онемогућавање контроле и стручно-педагошког надзора просвјетним савјетницима и инспекцијским органима,
- 16) уношење оружја у школу,
- 17) узнемиравање или злостављање ученика,
- 18) одавање пословне или службене тајне.

(2) Лакше повреде радних обавеза утврђују се Посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске и правилником из члана 120. став 11. овог закона.

Члан 122

(1) Уколико радник школе дође у алкохолисаном стању или постоји сумња да је у школу дошао под утицајем опојних средстава, директор школе дужан је да одмах о томе обавијести надлежну организациону јединицу Министарства унутрашњих послова и упути радника на лјекарски преглед.

(2) Ако је радник затечен у вршењу радњи за које се основано сумња да представљају кривично дјело, тежу повреду радне обавезе из става 3. овог члана или радњи која угрожава имовину веће вриједности, директор школе га може удаљити са рада и прије отказивања уговора о раду.

(3) Директор школе удаљава са рада радника у случају да учини неку од слjedeћих тежих радних обавеза:

1) ако је затечен у вршењу радњи за које се основано сумња да представљају кривично дјело или да угрожавају имовину веће вриједности,

2) ако утврди да је дошао на радно мјесто под утицајем алкохола или опојних средстава,

3) ако се насилнички понаша према ученицима, радницима школе и осталим лицима,

4) ако је против радника покренут кривични поступак за дјела учињена против достојанства личности, морала, службене дужности, полног интегритета, злостављања дјетета, полног и другог насиља над дјететом или малољетним лицем.

(4) У случајевима из става 2. овог члана, удаљење радника са рада може трајати најдуже до три мјесеца, а у том року директор је дужан да одлучи о одговорности радника.

(5) Ако директор не поступи у складу са ставом 3. овог члана, наставника, стручног сарадника или другог радника удаљава министар, у року од осам дана од дана достављања обавјештења, при чему се разматра и кажњава и поступак директора.

(6) За повреду радних обавеза из члана 121. став 1. овог закона директор може изрећи мјеру:

1) писмено упозорење са најавом отказа уговора о раду под условом да радник у наредном року од шест мјесеци не учини повреду радне обавезе или непоштовање радне дисциплине,

2) новчану казну у висини до 20% основне плате радника, за мјесец у коме је новчана казна изречена, у трајању од једног до три мјесеца,

3) престанак радног односа.

(7) За повреду радних обавеза из члана 121. став 2. овог закона раднику се може изрећи мјера:

1) писмено упозорење,

2) новчана казна у висини 10% основне плате радника, за мјесец у коме је новчана казна изречена.

Члан 123

(1) Раднику за чијим радом је дјелимично или потпуно, односно привремено или трајно престала потреба због промјене у наставном плану и програму, смањеног броја ученика или статусне промјене школе, обезбјеђује се материјална и социјална сигурност у складу са овим законом, Посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске и општим актима школе.

(2) На питања из радног односа која нису регулисана овим законом и подзаконским прописима из става 1. овог члана, примјењиваће се законски прописи којима се прописују радни односи.

(3) Наставнику престаје радни однос у школи на крају полугодишта у току којег испуњава услове за одлазак у пензију.

Члан 124

(1) Административне, правне и рачуноводствене послове у школи обављају секретар и рачуновођа.

(2) Послове секретара школе може обављати лице са завршеним најмање првим циклусом студијског програма у трајању од најмање четири године и остварених најмање 240 ECTS бодова или еквивалентом, са завршеним правним факултетом.

(3) Послове рачуновође школе може обављати лице са завршеним најмање првим циклусом студијског програма економије, финансија или рачуноводства у трајању од најмање четири године и остварених најмање 240 ECTS бодова или еквивалентом, које има одговарајућу лиценцу у складу са законом којим се уређује област рачуноводства.

(4) Административно-финансијске послове за потребе секретара школе и рачуновође школе може обављати административно-финансијски радник, ако школа има систематизовано радно мјесто административно-финансијског радника.

(5) Послове административно-финансијског радника може обављати лице са завршеном најмање средњом стручном спремом, друштвеног смјера.

(6) Број извршилаца из става 4. овог члана одређује се правилником којим се прописују нормативи и стандарди за финансирање средњих школа.

Члан 125

(1) Наставници, стручни сарадници, као и други радници школе који су закључили уговор о раду са школом имају право да против аката донесених о њиховим правима, обавезама и одговорностима изјаве приговор школском одбору у року од 15 дана од дана достављања акта.

(2) Одлука школског одбора је коначна и против ње није дозвољена жалба, али се може покренути судски поступак пред надлежним судом, у складу са прописима којима се регулишу радни односи.

(3) Запослени у школама годишњи одмор, по правилу, користе у току распуста.

(4) Општим актом школе детаљно се одређује број дана, вријеме и услови кориштења годишњег одмора, у складу са законом којим се уређују радни односи и посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе.

(5) Број осталих радника у школи, нивои и врсте образовања потребни за обављање осталих послова у школи, начин пријема и распоређивање осталих радника утврђују се актом школе, уз сагласност Министарства.

Члан 126

(1) Запослени у школама остварују право на синдикално организовање и штрајк, у складу са законским прописима којима се уређују радни односи и право на организовање штрајка.

(2) У име радника школе синдикат колективно преговара и потписује колективни уговор са оснивачем школе и послодавцем.

ГЛАВА X **РУКОВОЂЕЊЕ И УПРАВЉАЊЕ ШКОЛОМ**

Члан 127

(1) Школски одбор је орган управљања школом који је одговоран за утврђивање и спровођење политике школе.

(2) Школски одбор има седам чланова које за јавне школе у име оснивача именује Министарство, и то:

1) два члана на приједлог радника школе из реда запослених,

2) два члана у име оснивача,

3) два члана из реда родитеља на приједлог савјета родитеља школе,

4) један члан на приједлог јединице локалне самоуправе.

(3) Састав школског одбора, по правилу, треба одражавати националну структуру ученика, њихових родитеља, радника школе и јединице локалне самоуправе.

(4) Школски одбор приватне школе именује оснивач.

(5) Мандат школског одбора траје четири године.

(6) Свим члановима школског одбора престаје мандат истеком рока од четири године од дана конституисања школског одбора.

(7) Члан школског одбора у мандату школског одбора у једној школи не може бити биран за члана школског одбора у другој школи.

(8) По истеку мандата, члан школског одбора може бити поново биран за члана школског одбора.

(9) Члан школског одбора може бити лице са најмање средњом стручном спремом.

(10) Одлуке школског одбора су правно ваљане ако се за њих изјасни већина од укупног броја чланова школског одбора.

(11) Чланови школског одбора не могу бити лица која у школама обављају послове:

1) директора,

2) помоћника директора,

3) секретара,

4) рачуновође.

(12) Предсједника и замјеника предсједника школског одбора именује школски одбор из реда својих чланова.

(13) Школски одбор доноси пословник о раду којим се регулише конституисање школског одбора, избор предсједника и замјеника предсједника школског одбора.

(14) Министар доноси правилник о раду и поступку избора и разрјешења чланова школског одбора.

Члан 128

(1) Школски одбор:

- 1) доноси статут и друге опште акте школе,
- 2) на приједлог директора доноси правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у школи,
- 3) доноси годишњи програм рада школе и финансијски план и прати његово извршење,
- 4) одлучује о кориштењу финансијских средстава школе у складу са законом,
- 5) усваја извјештај о пословању школе и годишњи обрачун,
- 6) одлучује о кориштењу средстава за инвестиције и инвестиционо одржавање,
- 7) покреће иницијативу за смјену директора,
- 8) доноси одлуку и расписује конкурс за избор директора, посредством Завода за запошљавање Републике Српске,
- 9) разматра пријаве кандидата који испуњавају услове конкурса за именовање директора,
- 10) министру доставља документацију и списак кандидата који испуњавају услове конкурса за именовање директора, у року од осам дана од дана разматрања пријава,
- 11) доноси приједлог плана уписа ученика,
- 12) одлучује о жалбама ученика о искључењу из школе,
- 13) одлучује о приговорима на одлуке директора,
- 14) одлучује о приговорима радника на рјешења директора и одлуке комисија школе,
- 15) извршава рјешења, одлуке, захтјеве Министарства и инспектора,
- 16) прати и контролише све друге активности прописане овим законом, статутом и оснивачким актом школе,
- 17) покреће поступак код надлежних здравствених установа за оцјену радне и здравствене способности радника, директора и помоћника директора, и лица овлаштеног за замјену директора школе,
- 18) прати успјех ученика и предузима мјере за унапређивање рада школе,
- 19) даје директору мишљења и приједлоге о питањима од интереса за рад школе,
- 20) разматра и друга питања утврђена овим законом.

(2) Школски одбор може затражити од наставничког вијећа поновно разматрање одлука наставничког вијећа о оцјењивању и васпитно-дисциплинској мјери.

(3) У случају из става 2. овог члана, одлука наставничког вијећа је коначна, након поновног разматрања на захтјев школског одбора.

(4) Чланове школског одбора разрјешава министар у име оснивача на основу иницијативе овлашћених предлагача из члана 127. став 2. овог закона, иницијативе других органа у школи или на основу инспекцијског налаза, ако се утврди да не испуњавају обавезе из овог закона.

(5) Министар ће разријешити дужности поједине чланове школског одбора, председника или све чланове школског одбора ако:

- 1) доноси незаконите одлуке,
- 2) не доноси одлуке у законском року,
- 3) неоправдано изостаје са сједница школског одбора,
- 4) несавјесним радом онемогућава рад школског одбора.
- (6) Конституисањем школског одбора члановима школског одбора почиње мандат.
- (7) Својство члана школског одбора престаје истеком мандата, оставком или разрјешењем.
- (8) Уколико члан школског одбора буде разријешен дужности или му мандат престане по неком другом основу, именује се нови члан школског одбора.
- (9) Члану школског одбора из става 8. овог члана мандат истиче истеком мандата школског одбора, чији су чланови.
- (10) Рад члана школског одбора је добровољан и не плаћа се.

Члан 129

- (1) Директор руководи школом.
- (2) За директора школе може да буде изабрано лице које:
 - 1) има завршен најмање први циклус студија у трајању од најмање четири године и остварених најмање 240 ECTS бодова или еквивалент,
 - 2) има најмање пет година радног искуства као стручни сарадник или наставник на предметима који се изучавају у школи након стицања дипломе из тачке 1) овог става,
 - 3) није осуђивано правоснажном пресудом на безусловну казну затвора, нити је против њега покренут кривични поступак за дјела учињена против достојанства личности, морала, службене дужности, полног интегритета, злостављања дјетета, полног и другог насиља над дјететом или малољетним лицем,
 - 4) има предложен програм рада и истиче се својим радом и способностима за организовање образовно-васпитног рада школе,
 - 5) испуњава услове за радно мјесто наставника и стручног сарадника у школи у којој конкурише.
- (3) Након избора, директор школе мора проћи едукацију по програму који прописује министар.

Члан 130

- (1) Школски одбор расписује конкурс за избор директора три мјесеца прије истека мандата директора.
- (2) На приједлог министра, Влада именује за директора једног од кандидата са списка из члана 128. став 1. тачка 10) овог закона.
- (3) Уколико министар не предложи за директора ниједног кандидата са достављеног списка, о томе обавјештава школски одбор који доноси одлуку о расписивању новог конкурса.
- (4) У случају из става 3. овог члана, Влада именује вршиоца дужности директора, до завршетка конкурсне процедуре за избор директора, а најдуже на 90 дана.
- (5) Мандат директора траје четири године и почиње од дана ступања на дужност.

Члан 131

- (1) Школски одбор приватне школе именује директора школе.
- (2) Лице које је именовано за директора школе мора испуњавати услове из члана 129. став 2. овог закона.

Члан 132

- (1) Директор је одговоран за законитост рада и за успјешно обављање дјелатности школе.
- (2) Директор за свој рад одговара Влади, школском одбору и министру.
- (3) Осим послова утврђених законом којим се уређује систем јавних служби, директор:
 - 1) планира, организује и одговара за остваривање наставног плана и програма,
 - 2) организује и брине се о осигурању квалитета и унапређивању образовно-васпитног рада,
 - 3) организује педагошко-инструктивни увид и надзор и предузима мјере за унапређивање и усавршавање рада наставника, односно сарадника и за спречавање њиховог негативног утицаја на ученике и друге наставнике, односно сараднике,
 - 4) предузима мјере ради извршавања налога просвјетног инспектора и стручног савјетника, као и у случају недоличног понашања запосленог и његовог негативног утицаја на ученике,
 - 5) сарађује са Министарством, јединицом локалне самоуправе, родитељима ученика и друштвеним партнерима за чије потребе се школују ученици,
 - 6) сазива и руководи сједницама наставничког вијећа, усмјерава и усклађује рад стручних органа у школи,
 - 7) одговара за спровођење одлука школског одбора и стручних органа школе,
 - 8) предлаже школском одбору правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у школи,
 - 9) обезбјеђује заштиту права ученика, заштиту здравља ученика и њихову сигурност у школи, те предузима мјере ради осигурања ученика,
 - 10) обезбјеђује заштиту права наставника и осталих радника, заштиту здравља наставника и осталих радника и њихову сигурност у школи,
 - 11) организује спровођење испита, уписа и оцјењивања ученика у школи у складу са овим законом и подзаконским прописима,
 - 12) обезбјеђује намјенско трошење средстава у школи,
 - 13) доноси одлуке о слободним радним мјестима и расписује конкурс за попуну упражњених радних мјеста у школи,
 - 14) прије расписивања конкурса за упражњено радно мјесто информише актив директора о слободним радним мјестима и тражи сагласност актива директора за расписивање конкурса,
 - 15) прима у радни однос наставнике, стручне сараднике и остале раднике на приједлог комисије за избор радника,
 - 16) организује чување и бригу о школском објекту, инвентару и опреми,

- 17) одговоран је за издавање свједочанстава, диплома и других докумената, као и за уредно вођење и чување одјељенских и матичних књига, лџетописа школе и других докумената школе,
- 18) спроводи одлуке, закључке и рјешења Министарства и просвјетне инспекције,
- 19) сарађује са владиним, невладиним и другим организацијама уз сагласност Министарства,
- 20) предузима мјере заштите права ученика, те о сваком кршењу тих права, посебно о свим облицима насиља над учеником одмах обавјештава надлежну социјалну установу или службу,
- 21) доставља извјештај о реализацији плана и програма рада школе и одговоран је за тачност података у годишњем програму рада школе,
- 22) обезбјеђује благовремено и тачно достављање података Министарству, оснивачу, предсједнику актива директора о броју ученика и одјељења, наставника, стручних сарадника и осталих радника, броју часова, те других података,
- 23) уколико наставничко вијеће ни након два састанка не доносе одлуку о расподјели предмета на наставнике, одлучује о расподјели предмета,
- 24) благовремено обавјештава запослене, стручне органе и органе управљања о свим питањима од интереса за рад школе,
- 25) подноси извјештај школском одбору о успјеху и о постигнутим резултатима образовно-васпитног рада,
- 26) прелаже наставничком вијећу подјелу одјељења и предмета на наставнике, на основу приједлога стручних актива,
- 27) на приједлог наставничког вијећа доноси одлуку о распореду одјељенских старјешинстава.

Члан 133

(1) Дужност директора престаје:

- 1) истеком мандата,
- 2) на лични захтјев - оставком,
- 3) стицањем услова за престанак радног односа,
- 4) разрјешењем,
- 5) ако је оцијењен оцјеном "не задовољава".

(2) Одлуку о престанку дужности директора доноси Влада, на приједлог министра.

(3) По истеку мандата или престанку обављања дужности, директор се враћа на радно мјесто са којег је именован за директора, осим када му мандат престаје разрјешењем због неизвршавања обавеза из овог закона.

(4) Иницијативу за разрјешење директора школе могу покренути:

- 1) министар,
- 2) школски одбор,
- 3) наставничко вијеће,
- 4) синдикат,
- 5) савјет родитеља,

6) инспекција,

7) РПЗ.

(5) Иницијатива за разрјешење директора доставља се министру.

(6) Министар у року од 15 дана од дана достављања иницијативе из става 5. овог члана, разматра иницијативу и утврђује да ли постоје услови предвиђени овим законом за разрјешење директора, те о томе обавјештава предлагача иницијативе.

(7) Ако утврди да су испуњени услови предвиђени овим законом за разрјешење директора, Влада на приједлог министра доноси рјешење о разрјешењу директора.

(8) У случају из става 7. овог члана, Влада именује вршиоца дужности до окончања поступка избора директора, а најдуже до 90 дана.

(9) За вршиоца дужности директора може да буде именовано лице које испуњава услове за именовање директора школе.

(10) Права, обавезе и одговорности директора школе односе се и на вршиоца дужности директора.

Члан 134

Влада ће разријешити дужности директора прије истека мандата, ако:

1) утврди да не извршава обавезе предвиђене овим законом,

2) је школа, односно директор одговоран за прекршај из овог закона или је починио кривично дјело,

3) је надлежни орган утврдио да школа не остварује годишњи програм рада школе,

4) је надлежни орган утврдио да директор не предузима мјере за остваривање циљева образовања,

5) директор не поступи по налогу, односно мјери надлежног органа за отклањање утврђених недостатака и неправилности,

6) надлежни орган утврди да директор располаже средствима школе, школским простором, опремом и имовином школе на незаконит или нерационалан начин,

7) директор предлагањем незаконитих одлука, непотпуним, неблаговременим и нетачним обавјештавањем или сазивањем сједница супротно пословнику, омета рад органа управљања и запослених,

8) директор не предузима одговарајуће мјере према наставнику, стручном сараднику или другом запосленом раднику који не извршава своје радне обавезе,

9) се у школи води евиденција и издају јавне исправе супротно овом закону,

10) школа не обезбиједи чување прописане евиденције и документације,

11) школа не спроводи мјере безбједности, заштите и осигурања ученика,

12) школа наплати од ученика надокнаду штете или уписнину супротно овом закону,

13) не распише конкурс на упражњено радно мјесто или прими радника супротно овом закону,

14) не омогући обављање управног, стручно-педагошког и инспекцијског надзора или не отклони недостатке утврђене тим надзором,

- 15) школа достави Министарству нетачне податке у вези са радом школе, као и о броју одјељења, ученика, часова и радника,
- 16) се у школи обрачун плате врши супротно важећим прописима и колективном уговору,
- 17) школа не изда свим радницима рјешење о 40-часовној радној седмици и ако се радницима сваког мјесеца не доставља обрачунски лист за плату,
- 18) учини тежу повреду радних обавеза,
- 19) добије негативан ревизорски извјештај,
- 20) директор раднику откаже радни однос супротно важећим законским и подзаконским прописима,
- 21) школа изврши упис ученика супротно овом закону и плану уписа,
- 22) школа обави испите супротно овом закону и правилницима,
- 23) утврди да долази у школу у алкохолисаном стању или под утицајем опојних дрога,
- 24) утврди и друге неправилности утврђене овим законом.

Члан 135

- (1) Школа која има више од 20 одјељења може актом о систематизацији радних мјеста предвидјети радно мјесто помоћника директора, уз сагласност Министарства.
- (2) Помоћника директора школе именује директор школе из реда запослених наставника и стручних сарадника који испуњава услове прописане чланом 129. став 2. т. 1), 3) и 5) и има најмање три године рада у настави или на пословима стручног сарадника.
- (3) Поступак за избор помоћника директора прописује се општим актом школе.
- (4) Помоћник директора обавља сљедеће послове:
 - 1) организује, руководи и одговара за педагошки рад школе,
 - 2) координира рад стручних органа школе,
 - 3) замјењује директора у одсуству,
 - 4) обавља и друге послове у складу са законом и општим актом школе.
- (5) Помоћник директора у оквиру 40-часовне радне седмице може да изводи и часове редовне наставе.
- (6) У школи у којој је директор оправдано одсутан дуже од мјесец дана, послове директора обавља помоћник директора, до повратка директора на дужност, а најдуже до шест мјесеци.
- (7) У школи која не испуњава услове за систематизовање радног мјеста помоћника директора, а директор је оправдано одсутан дуже од мјесец дана, директор, уз сагласност министра, овлашћује лице из реда запослених, које испуњава услове да га замјењује до његовог повратка на дужност, а најдуже до шест мјесеци.

Члан 136

- (1) У школи се формира савјет родитеља као савјетодавно тијело.

- (2) Савјет родитеља чини по један представник родитеља сваког одјељења у школи.
- (3) Родитељи ученика имају право, а школа обавезу да помогну родитељима да формирају савјет родитеља, чије чланове бирају родитељи ученика.
- (4) Савјет родитеља:
- 1) разматра успјех ученика у учењу и владању,
 - 2) разматра намјену кориштења средстава остварених ученичким радом, проширеном дјелатношћу школе и од донација и средстава родитеља,
 - 3) разматра школски календар,
 - 4) разматра план и програм екскурзија и излета ученика на почетку школске године, те даје мишљење,
 - 5) представља ставове родитеља ученика школском одбору,
 - 6) подстиче ангажовање родитеља у раду школе,
 - 7) учествује у изради и реализацији одговарајућих пројеката којима се подстиче и унапређује образовно-васпитни рад у школи,
 - 8) промовише интересе школе у локалној заједници на чијем се подручју школа налази,
 - 9) у сарадњи са школом врши избор понуђача за реализовање плана и програма екскурзије и излета,
 - 10) иницира спровођење програма и едукација родитеља о развојним потребама дјеце и другим темама.
- (5) Савјет родитеља има право да своје приједлоге, питања и ставове упућује школском одбору, директору, односно стручним органима школе.
- (6) Статутом школе дефинише се број чланова, начин и процедура оснивања и рада савјета родитеља.
- (7) Чланови школског одбора из реда савјета родитеља информичу савјет родитеља о свом раду.

Члан 137

- (1) У школи се формира савјет ученика као савјетодавно тијело.
- (2) Савјет ученика чини по један представник ученика сваког одјељења у школи.
- (3) Обавеза школе је да пружи помоћ ученицима при формирању савјета ученика.
- (4) Чланове савјета ученика бирају ученици.
- (5) Савјет ученика:
- 1) промовише интересе школе у локалној заједници на чијем подручју се налази школа,
 - 2) представља ставове ученика школском одбору школе,
 - 3) подстиче ангажовање ученика у раду школе,
 - 4) информиче директора школе и школски одбор о својим ставовима када оцијени да је то потребно или по захтјеву школског одбора о сваком питању које се односи на рад и управљање школом,
 - 5) промовише права ученика и подстиче друштвено користан рад у заједници,

6) разматра питања успјеха ученика, рада ученичке задруге, екскурзија и излета ученика, услова рада школе и других питања утврђених актима школе о чему даје мишљење,

7) учествује у изради и реализацији одговарајућих пројеката којима се подстиче и унапређује образовно-васпитни рад у школи.

(6) Статутом школе дефинише се број чланова, начин и процедура оснивања и рада савјета ученика.

(7) Савјет родитеља и савјет ученика могу дјеловати у заједничком савјету у који ће бити укључени: родитељи, наставници, ученици, запослени у школској администрацији и заинтересовани представници локалне заједнице.

ГЛАВА XI **СТРУЧНИ ОРГАНИ У ШКОЛИ**

Члан 138

(1) Стручни органи школе су:

- 1) одјељенско вијеће,
- 2) стручни активи наставника,
- 3) наставничко вијеће.

(2) Статутом школе уређује се начин рада стручних органа.

Члан 139

(1) Одјељенска вијећа чине наставници који предају у том одјељењу.

(2) Одјељенска вијећа:

- 1) утврђују закључне оцјене из предмета и предлажу их наставничком вијећу,
- 2) предлажу наставничком вијећу оцјене из владања и васпитно-дисциплинске мјере,
- 3) континуирано прате рад и напредовање одјељења,
- 4) прате реализацију наставних програма и предвиђеног фонда часова,
- 5) усклађују рад наставника у образовно-васпитном процесу,
- 6) анализирају рад наставника и стручних сарадника и предлажу мјере за побољшање образовно-васпитног рада,
- 7) врше планирање писмених провјера ученика,
- 8) предлажу организовање допунске и додатне наставе,
- 9) предлажу похвале и награде за ученике.

Члан 140

Стручни активи наставника:

- 1) предлажу директору подјелу предмета по предметним наставницима,
- 2) планирају и програмирају наставу,
- 3) врше евалуацију успјеха и владања ученика и о томе извјештавају директора, у року од осам дана од дана завршетка првог и другог полугодишта,
- 4) прате развој савремених облика и метода рада и примјењују их у свом раду,

- 5) предлажу наставничком вијећу план континуираног усавршавања наставника,
- 6) предлажу програме рада додатне и допунске nastave,
- 7) предлажу мјере за унапређивање образовно-васпитног рада,
- 8) врше уједначавање критеријума за оцјењивање ученика,
- 9) анализирају резултате рада наставника и ученика,
- 10) предлажу мјере за унапређивање рада у оквиру актива.

Члан 141

- (1) Наставничко вијеће чине наставници и стручни сарадници у школи.
- (2) Наставничко вијеће:
 - 1) одлучује о организацији образовног рада,
 - 2) усваја распоред одјељенских старјешинстава,
 - 3) прати остваривање наставног програма школе, предузима мјере за његову реализацију и подноси извјештај школском одбору,
 - 4) анализира успјех ученика у учењу и владању и предузима мјере за њихово побољшање,
 - 5) разматра и одлучује о васпитним и дисциплинским мјерама ученика,
 - 6) верификује закључне оцјене из свих облика nastave и испита,
 - 7) анализира рад одјељенског вијећа и предлаже мјере за унапређивање образовно-васпитног рада,
 - 8) одређује ванредни испитни рок,
 - 9) анализира извјештаје о извршеном стручно-педагошком надзору и инспекцијском надзору,
 - 10) доноси план усавршавања наставника,
 - 11) разматра и усваја програме рада ваннаставних и слободних активности,
 - 12) разматра план и програм екскурзије и излета, те даје мишљења,
 - 13) разматра школски календар рада школе,
 - 14) разматра и утврђује годишњи програм рада школе,
 - 15) учествује у изради аката школе.

Члан 142

- (1) За подручје једне или више јединица локалне самоуправе формира се актив директора.
- (2) Актив директора из става 1. овог члана чине директори свих средњих школа са територије једне или више јединица локалне самоуправе.
- (3) Рад актива директора уређује се пословником о раду.
- (4) Актив директора има предсједника који руководи активом и заступа актив.
- (5) Предсједник актива директора за свој рад одговара министру.
- (6) Актив директора обавља слjedeће послове:
 - 1) доноси пословник о раду,

- 2) размјењује и разматра информације о потребним радницима из члана 107. став 1. т. 1) и 2) овог закона, те врше распоређивање радника да би се омогућило ангажовање до пуног радног времена,
- 3) доноси акт којим се одређују критеријуми за распоред радника из тачке 2) овог члана, при чему се као обавезни критеријум прописује дужина радног стажа остварена у образовању,
- 4) предузима мјере за унапређивање образовно-васпитног рада у школама,
- 5) сарађује са Министарством и јединицама локалне самоуправе, те другим друштвеним партнерима,
- 6) разматра и друга питања од значаја за рад школа у свом подручју.
- (7) Школе, чланице актива директора, дужне су да прије расписивања конкурса за упражњено радно мјесто затраже од актива информације о радницима из члана 107. став 1. т. 1) и 2) овог закона, за чијим је радом дјелимично или потпуно престала потреба, те затраже сагласност за расписивање конкурса.
- (8) Школе, чланице актива директора, дужне су да благовремено доставе тачне информације активу.
- (9) Министар доноси упутство којим се прописује начин организовања и рада актива директора средњих школа.

Члан 143

- (1) За подручје једне или више јединица локалне самоуправе могу да се формирају и активи наставника, стручних сарадника, секретара и рачуновођа школа, а зависно од заинтересованости радника.
- (2) Рад актива из става 1. овог члана уређује се пословником о раду.

Члан 144

- (1) Стручне школе формирају савјетодавно вијеће, које чине представници локалног тржишта рада, чија је дјелатност у вези са образовањем одређене струке и занимања које образује стручна школа.
- (2) Савјетодавно вијеће помаже школи у планирању садржаја њених програма рада, савјетује школу о свим питањима која се тичу обуке и помажу јачању везе између школе и локалног тржишта рада.
- (3) Састав савјетодавног вијећа и процедура именовања његових чланова регулишу се статутом школе.
- (4) Рад члана савјетодавног вијећа је добровољан и не плаћа се.

ГЛАВА XII

ПРИЗНАВАЊЕ СТРАНЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ

Члан 145

- (1) Држављанин Републике Српске и Босне и Херцеговине који је у иностранству завршио средњу школу или поједини разред, има право да захтијева признавање јавне исправе о стеченом средњошколском образовању или изједначавање јавне исправе о завршеном разреду средње школе.

(2) Грађани који имају пријављен привремени боравак у Републици имају право на средње образовање по наставном плану и програму у Републици.

(3) Страни држављанин и лице без држављанства има право да захтијева признавање или изједначавање јавне исправе стечене у иностранству ако за то има правни интерес.

Члан 146

(1) Предмет поступка признавања јесте диплома или свједочанство стечено у иностранству.

(2) Признавање јавне исправе о стеченом средњошколском образовању и васпитању, односно завршеном поједином разреду средње школе врши Министарство.

(3) Уз захтјев за признавање јавне исправе из става 2. овог члана, заинтересовано лице подноси јавну исправу у оригиналу или овјереној копији, превод од овлаштеног преводиоца на један од службених језика који су употреби у Републици, као и наставни план и програм школе коју је заинтересовано лице похађало у иностранству.

(4) Страна средњошколска исправа се признаје са одговарајућом средњошколском исправом стеченом у Републици ради права на настављање образовања и права на запошљавање.

(5) Поступак признавања се не спроводи за јавне исправе и документе из чл. 2. и 3. Споразума о узајамном признавању докумената у образовању и регулисању статусних питања ученика и студената ("Службени гласник Републике Српске", број 79/05), стечене у средњим школама у Републици Србији.

(6) Јавна исправа из става 4. овог члана има правно дејство као јавна исправа издата на територији Републике.

Члан 147

(1) Поступак признавања средњошколске исправе спроводи се у складу са законом којим се уређује општи управни поступак, уколико овим законом није другачије утврђено.

(2) У поступку признавања стране средњошколске исправе узима се у обзир:

- 1) систем школовања земље у којој је стечена средњошколска исправа,
- 2) наставни план и програм,
- 3) трајање школовања,
- 4) квалификацијски оквир у тој земљи,
- 5) класификацију квалификације у квалификацијском оквиру те земље,
- 6) стање система осигурања квалитета за стицање те квалификације,
- 7) права која даје страна средњошколска исправа имаоцу,
- 8) друге околности од значаја за одлучивање.

(3) Министар доноси рјешење којим се признавање условљава полагањем испита или провјером знања, уколико се у поступку признавања утврди да наставни план

и програм иностране школе знатно одступа од плана и програма са којим се упоређује.

(4) Школа је дужна да утврди разлику предмета на основу документације коју јој достави Министарство.

(5) Министарство може спровођење испита и провјеру знања повјерити посебној стручној комисији коју именује министар или школи у којој лице које је поднијело захтјев за признавање, односно изједначавање наставља школовање.

Члан 148

Лице које је поднијело захтјев за признавање стране средњошколске исправе може условно да се упише у наредни разред уколико поступак није окончан до истека рока за упис ученика у школу.

Члан 149

(1) Рјешење о признавању коначно је у управном поступку и против њега није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор пред надлежним судом.

(2) Министарство трајно чува документацију приложену уз захтјеве за признавање стране средњошколске исправе и о томе води евиденцију.

ГЛАВА XIII

ЕВИДЕНЦИЈА, ДОКУМЕНТАЦИЈА, ЈАВНЕ ИСПРАВЕ И ПЕЧАТ

Члан 150

(1) Евиденција коју води школа:

- 1) матична књига,
- 2) евиденција о издатим свједочанствима и дипломама,
- 3) одјељенска књига / електронски дневник,
- 4) евиденција о испитима,
- 5) љетопис школе,
- 6) ученички досије,
- 7) досије директора, наставника, стручних сарадника и осталих радника,
- 8) годишњи програм рада школе,
- 9) дневник рада:
 1. слободних (ваннаставних) активности ученика,
 2. допунске,
 3. додатне,
 4. факултативне,
 5. припремне наставе,
- 10) књига дежурства,
- 11) распоред часова,
- 12) план стажирања приправника и евиденција о реализацији плана стажирања приправника,
- 13) евиденција о бројном стању ученика по разредима и одјељењима,

- 14) евиденција о општем успјеху и владању ученика,
 - 15) евиденција о стручном усавршавању директора, наставника и стручних сарадника,
 - 16) евиденција о издатим увјерењима о похађању наставе,
 - 17) евиденција о уписаним и исписаним ученицима у току школске године,
 - 18) образовно-васпитни картон ученика.
- (2) Школа трајно чува:
- 1) матичну књигу,
 - 2) матичну књигу ванредних ученика, уколико обавља дјелатност ванредног образовања ученика,
 - 3) љетопис школе,
 - 4) евиденцију о издатим свједочанствима и дипломама о завршеној средњој школи,
 - 5) наставни план и програм.
- (3) Одјељенска књига и евиденција о испитима чува се десет година.
- (4) У случају погрешног уписа података у документацију или евиденцију, исправка се врши тако што се погрешно уписана ријеч или дио текста прецрта тако да се може прочитати, а изнад прецртаног текста уписује се исправан текст, односно податак.
- (5) Исправка се врши трајним мастилом црвене боје и овјерава се потписом директора и печатом школе.

Члан 151

- (1) Јавне исправе које издаје школа су:
- 1) свједочанство,
 - 2) диплома,
 - 3) увјерење о положеном испиту, односно о савладаном програму стручног оспособљавања,
 - 4) диплома за изузетан успјех из појединог наставног предмета,
 - 5) признање ученику за посебне успјехе,
 - 6) увјерење о похађању наставе,
 - 7) исписница.
- (2) Уписивање, односно исписивање, понављање разреда и искључивање ученика из школе обавезно се евидентира на полеђини свједочанства и овјерава печатом школе.
- (3) Школа издаје ученику увјерење о положеном испиту, односно о савладаном програму стручног оспособљавања.
- (4) Обрасци јавних исправа које издаје школа штампани су на ћириличком или латиничком писму.
- (5) Министар доноси правилник о садржају и начину вођења документације и евиденције и обрасцима јавних исправа у средњој школи.

Члан 152

- (1) Школа овјерава вјеродостојност јавне исправе печатом.
- (2) Садржај печата утврђује се у складу са законом којим се регулишу печати.
- (3) Службено лице одговорно за употребу и чување печата одређује директор школе.

Члан 153

- (1) Школа издаје дупликат јавне исправе на прописаном обрасцу послије проглашавања јавне исправе неважећом у "Службеном гласнику Републике Српске".
- (2) Школа издаје увјерење о подацима о којима води евиденцију у недостатку прописаног обрасца.

Члан 154

- (1) Лице које нема јавну исправу о завршеном школовању, а евиденција о томе, односно архивска грађа је уништена, нестала или недоступна, може да поднесе захтјев основном суду у мјесту пребивалишта или боравишта ради утврђивања завршеног школовања.
- (2) Рјешење суда којим се доказује да је лице стекло средње образовање замјењује свједочанство о завршеном средњем образовању и васпитању.

ГЛАВА XIV

ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Члан 155

- (1) У школи се ради вредновања квалитета образовно-васпитног рада спроводи самовредновање и спољашње вредновање рада школе.
- (2) На основу резултата вредновања квалитета рада, школа сачињава план за унапређивање квалитета рада у областима дефинисаним стандардима осигурања квалитета рада установе.
- (3) Стандарди осигурања квалитета за школе су:
 - 1) управљање и руковођење установом,
 - 2) подучавање и учење,
 - 3) ученичка постигнућа,
 - 4) подршка ученицима,
 - 5) организација и садржај наставних планова и програма,
 - 6) људски, материјални и ресурси унутар школе,
 - 7) системи и процеси осигурања квалитета.
- (4) План за унапређивање квалитета рада саставни је дио развојног плана школе.
- (5) Самовредновање рада врши школа према методологији коју прописује РПЗ.
- (6) Спољашње вредновање рада школе врши РПЗ према свом годишњем програму рада.

Члан 156

- (1) Након завршеног четвртог разреда општег образовања може се вршити писмена провјера исхода учења ученика (у даљем тексту: републичка матура), рјешавањем тестова.
- (2) Поред ученика из става 1. овог члана републичку матуру могу полагати и ученици других школа у четворогодишњем трајању.
- (3) Републичку матуру могу полагати и ученици који су четворогодишње школовање завршили изван Републике.
- (4) Министар одлучује о провођењу републичке матуре.
- (5) Програмом матуре одређују се наставни предмети из којих ученици рјешавају тестове.
- (6) Програм матуре припрема и спроводи РПЗ.
- (7) Матури приступају ученици који су школу завршили према редовном наставном плану и програму, након чега добијају увјерење о оствареном постигнућу.
- (8) Министар, на приједлог РПЗ, доноси рјешење којим именује Комисију за спровођење матуре.
- (9) Резултати активности из става 1. овог члана служе школи за утврђивање квалитета рада наставника и школе, за развојно планирање и унапређивање свеукупног рада школе.
- (10) Међународно тестирање у школама може се спроводити уз претходну сагласност Министарства.
- (11) Припреме и организовање међународног тестирања прати и подржава РПЗ.
- (12) Министар формира комисију која је задужена за спровођење тестирања из става 9. овог члана.

Члан 157

- (1) На основу резултата самовредновања, спољашњег вредновања и провјере постигнућа ученика, школа утврђује приоритете развоја и прави план унапређивања осигурања квалитета образовно-васпитног рада.
- (2) План из става 1. овог члана саставни је дио развојног плана школе.
- (3) Правилником о вредновању квалитета образовно-васпитног рада у средњој школи прописују се: активности у вези са самовредновањем и спољашњим вредновањем образовно-васпитног рада школе, организација активности које се тичу матуре, односно провјере ученичких постигнућа, програма провјере, састава и процедуре рада комисија и других питања која се односе на спољашњу провјеру ученичких постигнућа.
- (4) Министар, на приједлог РПЗ, доноси правилник из става 3. овог члана.

ГЛАВА XV ФИНАНСИРАЊЕ ШКОЛА

Члан 158

- (1) Средства за рад школе коју оснива Република обезбјеђују се из:
 - 1) буџета Републике,

2) буџета јединице локалне самоуправе или више јединица локалне самоуправе заједно на чијем подручју се школа налази и

3) других извора.

(2) Из буџета Републике обезбјеђују се:

- 1) средства школама за плате запослених у складу са важећим прописима,
- 2) накнаде предвиђене Посебним колективним уговором,
- 3) трошкове републичког или вишег ранга такмичења на основу сагласности Министарства,
- 4) дио средстава за изградњу, опремање и инвестиционо одржавање,
- 5) дио средстава за потрошни материјал и алат за практичну и кабинетску наставу.

(3) Из буџета јединице локалне самоуправе обезбјеђују се:

- 1) средства за гријање, струју, воду и земљарину,
- 2) трошкови наставе,
- 3) стручно усавршавање наставника, стручних сарадника, секретара и рачуновође,
- 4) прво полагање приправничког испита,
- 5) средства за одржавање хигијене,
- 6) текуће инвестиционо одржавање,
- 7) канцеларијски материјал,
- 8) часописи,
- 9) одјељенске и матичне књиге,
- 10) трошкови телефона и комуникационих услуга,
- 11) набавка свједочанстава, диплома, пријава,
- 12) средства за превоз радника,
- 13) лјекарски преглед радника,
- 14) трошкови амортизације и отписа ситног инвентара,
- 15) трошкови општинског и регионалног такмичења,
- 16) дио средстава за изградњу, опремање и инвестиционо одржавање,
- 17) дио средстава за потрошни материјал и алат за практичну и кабинетску наставу,
- 18) средства за опремање библиотечног фонда.

(4) Школа и јединица локалне самоуправе потписују уговор о износу потребних средстава које обезбјеђује општина.

(5) Школа може остварити приход од:

- 1) донација правних и физичких лица,
- 2) насљеђа, дарова и опорука,
- 3) продајом интелектуалних, материјалних услуга и робе (радом школских ресторана, трговинских радњи, пољопривредних економија, фискултурне сале и других спортских објеката, разним услужним пословима у кабинетима информатике и страних језика, те производњом робе за тржиште у школским радионицама и сл.).

(6) У јавним средњим школама школовање редовних ученика је бесплатно.

(7) Средства за средње музичко образовање и васпитање обезбјеђују се из буџета Републике и средстава родитеља.

(8) Средства за финансирање приватне школе обезбјеђује оснивач.

(9) Министар доноси правилник о нормативима и стандардима за финансирање средњих школа.

Члан 159

(1) Школа може обезбиједити дио средстава издавањем на кориштење физкултурне сале и спортских терена за тренинге, спортска такмичења и рекреацију, као и издавањем школских кабинета, учионица за наставу и школске кухиње, о чему одлуку доноси школски одбор.

(2) Издавањем школског простора не смије се ометати образовно-васпитни рад школе.

(3) Средства остварена издавањем школског простора уплаћују се на рачун јавних прихода - организациони код школе и користе се искључиво за инвестициона улагања, опремање и побољшање материјалног положаја школе.

(4) Школа може обезбјеђивати средства и посредством донација које се уплаћују на рачун јавних прихода и могу се користити за реконструкцију и опремања школе.

(5) Министар доноси упутство о издавању и начину плаћања школског простора.

Члан 160

Школама чији је оснивач Република умањиће се средства:

1) сразмјерно неизвршеним пословима, односно за проценат за који није реализован годишњи програм рада школе,

2) за проценат за који је смањено трајање часова, односно наставне године без одобрења Министарства,

3) ако је школи дозначено више средстава због нетачних података на основу којих је извршен обрачун,

4) ако је издала у закуп дио школског простора без сагласности Министарства, осим ако се тим простором користи друга школа за извођење редовне наставе, за висину прихода од закупа.

Члан 161

(1) Ученици школе, односно њихови родитељи обезбјеђују средства за уџбенике, приручнике, осигурање ученика, куповину свесака, личну опрему за рад, превоз и екскурзије.

(2) Јединица локалне самоуправе може кроз материјалне трошкове обезбиједити плаћање пуног износа или дијела трошкова из става 1. овог члана.

(3) Школа може на почетку школске године од ученика наплатити партиципацију, а прикупљена средства ће користити за осигурање ученика, куповину свједочанстава, диплома, свесака и слично.

Члан 162

Заинтересована предузећа, установе, родитељи и други појединци могу учествовати у финансирању рада школа које оснива Република опремањем кабинета и учионица, санацијом и изградњом објеката, обезбјеђењем услова за обављање практичне наставе ученика и у другим активностима.

Члан 163

(1) Редовни ученик који понавља разред плаћа уписнину за понављање разреда у висини најниже плате у Републици за текућу школску годину.

(2) Средства уплаћена у складу са ставом 1. овог члана користиће се за набавку уџбеника дјечи у социјалној потреби и награде ученицима.

(3) Директор школе може ослободити ученика из става 1. овог члана плаћања уписнине у оправданим случајевима.

ГЛАВА XVI НАДЗОР НАД РАДОМ ШКОЛЕ

Члан 164

(1) Министарство врши управни надзор над законитошћу рада школе.

(2) Стручно-педагошки надзор врши РПЗ посредством просвјетних савјетника.

(3) Инспекцијски надзор над примјеном закона и подзаконских прописа из области средњег образовања и васпитања врши Републичка просвјетна инспекција у саставу Републичке управе за инспекцијске послове.

Члан 165

(1) Надзор над спровођењем одредаба овог закона које се односе на статус ученика код послодавца врши Републичка инспекција рада у саставу Републичке управе за инспекцијске послове.

(2) Надзор над спровођењем одредаба овог закона које се односе на образовање ученика код послодавца врши Републичка просвјетна инспекција у саставу Републичке управе за инспекцијске послове.

Члан 166

(1) У вршењу стручно-педагошког надзора, просвјетни савјетник остварује:

1) непосредан увид у примјену и реализацију наставног плана и програма,

2) увид у рад и организацију рада школе, рад наставника, стручних сарадника и директора,

3) непосредан увид у начин извођења наставе, испита и других облика образовно-васпитног рада,

4) савјетодавно-инструктивну помоћ наставницима, стручним сарадницима и директору,

5) увид у одржавање школских простора,

6) предлаже министру и надлежним органима предузимање непосредних мјера за отклањање неправилности и недостатака, као и мјера за унапређивање образовно-васпитног рада.

(2) О извршеном стручно-педагошком надзору обавезно се сачињава записник о чињеничном стању, који се доставља надлежним органима школе.

(3) Просвјетни савјетник, према својим овлашћењима, рјешењем налаже школи отклањање утврђених неправилности.

Члан 167

(1) У вршењу инспекцијског надзора просвјетни инспектор овлаштен је да:

1) наложи отклањање недостатака насталих неизвршавањем или неправилном примјеном Закона и подзаконских прописа и аката,

2) наложи да отклони недостатке у поступку изрицања васпитно-дисциплинских мјера у складу са законом, правилником и статутом школе,

3) наложи школи да поништи појединачне акте који су у супротности са Законом, подзаконским прописима и актима донесеним на основу Закона,

4) наложи школи да поништи конкурс о пријему наставника, стручног сарадника, секретара и рачуновође уколико је директор школе расписао конкурс, а претходно није поступио у складу са овим законом и подзаконским прописима,

5) наложи школи да покрене поступак пред надлежним органом да се прогласе ништавним јавне исправе и увјерења издата на основу података из евиденције коју води школа, уколико су издата супротно одредбама закона, подзаконским прописима и општим актима донесеним на основу Закона,

6) наложи отклањање недостатака у поступку вођења евиденције и документације,

7) наложи школи усаглашавање појединачних аката школе са прописима, уколико утврди да су донесени супротно одредбама Закона, подзаконским прописима и општим актима школе,

8) наложи школи да наставници, стручни сарадници и остали радници школе обаве систематски преглед,

9) наложи школском одбору, директору и наставничком вијећу да поништи одлуку која је у супротности са Законом, подзаконским прописима и другим актима донесеним на основу Закона,

10) наложи директору школе да осигура ученике,

11) наложи доношење годишњег програма рада школе за текућу школску годину,

12) наложи да отклони недостатке у поступку оцјењивања и утврђивања оцјена, у складу са законом, правилником и статутом школе,

13) предузме и друге мјере и радње за које је овлаштен законом или другим прописом донесеним на основу закона.

(2) Лице које сматра да је дошло до повреде овог закона може се обратити надлежној инспекцији у року од три мјесеца од дана сазнања за учињену повреду, а најкасније у року од шест мјесеци од дана учињене повреде.

(3) Инспекцијски надзор над примјеном овог закона и подзаконских прописа у дијелу који се односи на пријем радника школе из члана 107. став 1. овог закона врши просвјетна инспекција.

(4) Инспекцијски надзор над пријемом радника школе који нису обухваћени чланом 107. став 1. овог закона врши надлежна инспекција рада.

ГЛАВА XVII

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 168

(1) Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се за прекршај школа ако:

- 1) дозволи политичко организовање и дјеловање или кориштење школског простора у те сврхе, у вријеме одржавања наставе (члан 8. став 2),
- 2) се у школи врши дискриминација (члан 9),
- 3) обавља проширену дјелатност без сагласности Министарства (члан 26. став 3),
- 4) не остварује прописани наставни план и програм (чл. 31, 32, 34, 37. и 89),
- 5) одступи од календара без сагласности Министарства (члан 48. став 6),
- 6) не донесе годишњи програм рада или га не примјењује (члан 52. став 3),
- 7) утврди више часова обавезне наставе у дневном и седмичном распореду часова (чл. 54. и 56),
- 8) употребљава уџбенике и наставна средства која нису одобрена (члан 59. став 11),
- 9) упише ученика супротно одредбама члана 62. и члана 63. став 8. овог закона,
- 10) обави испит супротно чл. 77. и 80. овог закона,
- 11) закључи уговор о раду на неодређено вријеме са наставником или стручним сарадником који не испуњава прописане услове из члана 102. став 4. и члана 104. став 1. овог закона,
- 12) не распише конкурс за наставника, стручног сарадника, секретара, рачуновођу или распише конкурс супротно овом закону (чл. 107. и 108),
- 13) не води или неуредно води прописану евиденцију о образовно-васпитном раду школе за редовне ученике (чл. 150. и 151),
- 14) изда свједочанство чија садржина не одговара подацима у матичној књизи (члан 153),
- 15) наплати од ученика средства супротно чл. 158. и 161. овог закона.

(2) Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се и одговорно лице у школи за прекршај из става 1. овог члана.

Члан 169

Ако школа престане да ради због кривице оснивача, оснивач се кажњава новчаном казном од 15.000 КМ, а одговорно лице новчаном казном од 5.000 КМ.

Члан 170

Новчаном казном од 100 КМ до 500 КМ казниће се за прекршај директор школе ако поступи супротно члану 132. став 3. т. 14), 15) и 22).

ГЛАВА XVIII

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 171

(1) Наставници и стручни сарадници са завршеним првим циклусом студијског програма и остварених 180 ECTS бодова дужни су до почетка школске 2019/2020. године, испуне услове за радна мјеста на која су распоређени, у смислу нивоа и врсте образовања, у складу са чланом 104. овог закона.

(2) Секретари, рачуновође и остали радници који су по прописима важећим до ступања на снагу овог закона испуњавали услове у погледу нивоа и врсте образовања могу и даље обављати рад у школи и равноправно конкурисати на радна мјеста у школама.

(3) Уколико се на расписани конкурс за попуну радног мјеста секретара школе пријави лице које има положен правосудни испит, сматраће се да испуњава услове и није обавезно да полаже стручни испит.

(4) Лица затечена на радном мјесту секретара која имају радни стаж дужи од пет година остварен у школи, или радни стаж дужи од десет година остварен у другим институцијама на пословима истог нивоа образовања, ослобађају се од обавезе полагања стручног испита.

Члан 172

(1) Влада ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Уредбу о педагошким стандардима за средње образовање и Уредбу о педагошким нормативима за средње образовање и васпитање (члан 16. став 2).

(2) Влада ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Уредбу о стандардима занимања (члан 40. став 2).

(3) Влада ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Уредбу о класификацији занимања (члан 43. став 1).

Члан 173

Министар ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона донијети правилнике о:

- 1) садржају и начину вођења регистра средњих школа (члан 23. став 4),
- 2) начину остваривања програма огледа у средњој школи (члан 27. став 5),
- 3) начину организације рада, нормативима и стандардима за финансирање музичких школа (члан 35. став 3),
- 4) начину образовања ученика код послодавца (члан 46. став 5),
- 5) школском календару (члан 48. став 5),
- 6) извођењу екскурзија и излета (члан 50. став 6),
- 7) начину организовања и реализовања образовно-васпитног рада за ученике којима је изречена заводска мјера (члан 58. став 3),
- 8) плану уписа за наредну школску годину (члан 63. став 8),
- 9) упису ученика у први разред средњих школа (члан 63. став 12),
- 10) оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи (члан 78. став 11),
- 11) садржају и начину полагања завршног и матурског испита у средњим стручним и техничким школама (члан 80. став 10),

- 12) садржају и начину полагања матурског испита у гимназији (члан 80. став 10),
- 13) поступку за избор ученика генерације у средњој школи (члан 81. став 8),
- 14) начину организације рада, нормативима и стандардима за финансирање средњих школа за дјецу са сметњама у развоју (члан 93. став 3),
- 15) упису и начину полагања испита ванредних ученика (члан 98. став 5),
- 16) етички кодекс за раднике и ученике средње школе (члан 102. став 5),
- 17) стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у средњим техничким и средњим стручним школама (члан 104. став 11),
- 18) стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у гимназији (члан 104. став 12),
- 19) стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у музичким школама (члан 104. став 13),
- 20) стручним профилима и звањима наставника и стручних сарадника у школама за дјецу са посебним образовним потребама (члан 104. став 14),
- 21) поступку за пријем у радни однос у средњој школи и начину бодовања критеријумима за пријем (члан 108. став 5),
- 22) поступку и програму за полагање стручног испита у средњој школи (члан 112. став 1),
- 23) 40-часовној радној седмици у средњој школи (члан 114. став 4),
- 24) начину стручног усавршавања, оцјењивању директора, наставника и стручних сарадника и напредовању наставника и стручних сарадника (члан 119. став 4),
- 25) раду и поступку избора и разрјешења чланова школског одбора (члан 127. став 14),
- 26) садржају и начину вођења документације и евиденције и обрасцима јавних исправа у средњој школи (члан 151. став 5),
- 27) вредновању квалитета образовно-васпитног рада у средњој школи (члан 157. став 4),
- 28) нормативима и стандардима за финансирање средњих школа (члан 158. став 9).

Члан 174

Министар ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети упутства о:

- 1) начину реализације програма, пројеката и других активности у школама (члан 51. став 6),
- 2) ангажовању неверификованих лица на мјесто наставника (члан 108. став 10),
- 3) начину организовања и раду актива директора средњих школа (члан 142. став 9),
- 4) издавању и начину плаћања школског простора (члан 159. став 5).

Члан 175

До доношења прописа из чл. 172, 173. и 174. овог закона, примјењиваће се подзаконски прописи донесени на основу Закона о средњем образовању и

васпитању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 74/08, 106/09, 104/11 и 33/14), који нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 176

Школе ће своју организацију и опште акте ускладити са одредбама овог закона у року од девет мјесеци од ступања на снагу подзаконских аката из чл. 172, 173. и 174. овог закона.

Члан 177

Поступци почети прије ступања на снагу овог закона окончаће се у складу са законом на основу којег су почети.

Члан 178

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 74/08, 106/09, 104/11 и 33/14).

Члан 179

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".